

N:o 31 • 2023



Sukupuu



Väänästen Sukupuu 2023

Väänästen Sukuseura ry:n jäsenlehti

JULKAISIJA

Väänästen Sukuseura ry
Kotikatu 6 E 11
33710 Tampere
www.vaanaastensukuseura.fi
vaanaastensukuseura@gmail.com

TOIMITUS

Päätoimittaja

Pentti Väänänen

Julkaisutoimikunta

Riitta Mäkinen, toimitussihteeri
Eeva-Riitta Piispanen
Annikki Vuoti

Taitto

Maria Väänänen

Painopaikka

PunaMusta Oy, Tampere

ISSN 1797-1780

SUKUSEURAN HALLITUS

Puheenjohtaja:

Pentti Väänänen, Tampere
040 721 7605

Varapuheenjohtaja:

Eeva-Riitta Piispanen, Helsinki

Sihtööri/jäsenasiat:

Maria Väänänen
vaanaastensukuseura@gmail.com

Taloudenhoitaja:

Outi Pyymäki, Tampere
050 344 7616

Muut jäsenet:

Sinikka Aaltonen, Helsinki
Tuula Anttila, Oulu
Heini Kapanen, Järvenpää
Aki Väänänen, Kuopio – 2023
Kalervo Väänänen, Turku – 2023
Riitta Mäkinen, Lempäälä
Jari Väänänen, Kuopio
Jukka Väänänen, Orivesi – 2023
Lea Väänänen, Hyvinkää 2024 –
Juha Väänänen, Helsinki 2024 –

4 Puheenjohtajan tervehdys

Pentti Väänänen

Elämätä entisten immeisten – Sukututkimusta ja muistelua

- 5 Lentomestari Kaarlo Frithiof Väänänen ja Hanssin Jukka *Kalevi Väänänen & Riitta Mäkinen*
12 Väänäsiä Amerikkaan muuttaneista 1900-luvun vaihteessa *Kalevi Väänänen*
18 Sukuni muuttajia *Leena Mäkinen*
26 Miksi Väänänen ei ole Väänänen *Pertti Väänänen*

Että hoijettais sitä leiviskee. – Merkillepantavia Väänäsiä

- 29 Teollisuusneuvos Heikki Väänänen 1944–2023 *Aki Väänänen*
31 Helga Inkeri Parkkinen 1925–2021 *Leena Mäkinen*
35 Myllyllä ja maailmalla, Pauli K. Väänänen *Tuula Anttila & Veijo Väänänen*

Kuj jäseniä yhteisen perreen – Sukuseuran nuorta polvea

- 40 Stipendin siivittämänä kasvatustieteen kandidaatiksi *Anniina Leskelä*

Joka elämän kohtaan ja mutkaan – Havaintoja maailmanmenosta

- 42 Väänästen luontokilpailuun osallistui kolme kaupunkikoulua Kuopiosta *Eeva-Riitta Piispanen*
46 Mikko Väänänen, suvun uusin tunnustettu runoilija

Väänästen veistämää ja Väänästä veistettyä

- 50 Sukupuun kirjanlehtiä *Riitta Mäkinen*

Kaet toisistaan niin ne tykkee. – Sukuseura kokoontuu yhteen

- 54 Väänästen vuosikokous Oodissa *Eeva-Riitta Piispanen*
56 Paavon ja Rispon jälkeläisten serkkutapaaminen *Arja Hemminki*
58 Hallitus esittäytyy
63 Väänästen 19. sukukokous ja sukujuhla Mikkelissä *Eeva-Riitta Piispanen*
68 Sukupolvikokemukset on tallennettu Martti Kainulaisen kuviin
71 Terveisiä sukututkimustyöpajasta *Outi Pyymäki*
75 Näkymätön Viänänen *Jope Pitkänen*
76 Sukuseuran hallitus tiedottaa

Puheenjohtajan tervehdys



TÄSTÄ VUODESTA tuli Nato-vuosi. Venäjän hyökättyä Ukrainaan helmikuun 24. päivänä 2022 viimeisetkin suomalaiset ymmärsivät, että sama voisi tapahtua Talvisodan tavoin myös Suomessa. Suomesta tuli puolustusliitto Naton täysjäsen huhtikuun 4. päivänä 2023. Nato-jäsenyys on EU-jäsenyyden ja euroon liittymisen looginen jatko. Olemme länsimainen demokraattinen valtio, jonka turvallisuus nojaa omaan puolustukseen ja Naton turvatakuisiin.

Suomella oli Naton historian paras valmius liittyä Natoon. Olemme olleet monella sotilas- ja siviilisektorilla mukana Naton rauhankumppanuusohjelmassa vuodesta 1994 alkaen. Natossa katsottiin Suomen toimivan puolustusliiton arvojen ja tavoitteiden mukaisesti, joten liittymispäätös eteni nopeasti. Liittymisprosessi kestää vielä vuosia ja vaatii paljon työtä kaikilla hallinnonaloilla.

Venäjä jatkaa raakaa sodankäyntiä Ukrainassa siviilejä ja kaikkia yhteiskuntarakenteita vastaan. Venäjä tekee rikoksia Itämerellä eivätkä kaasuputken rikkominen ja tietoliikennekaapelin katkominen jääne ainoiksi. Se on myös taustalla Hamasiin hyökkäyksessä Israeliin ja on vahvasti mukana tekemässä

rikoksia Afrikassa. YK:n turvallisuusneuvoston pysyvänä jäsenenä Venäjä halvaannuttaa YK:n päätöksenteon. Mitä inhottavuuksia onkaan edessämme tulevaisuudessa? Turvatoimena suljetaan neljä rajavartioasemaa tätä kirjoitettaessa.

Suomessa kaikilla hallinnonaloilla on parannettu huoltovarmuutta ja kriisinsietokykyä. Nämä ovat mukana myös Naton resilienssityössä, mihin Suomi on osallistunut jo vuosia. Suomen ulkomaan tavaraliikenteestä 92 % kulkee meritse, joten Itämeren kauppa-liikenne on meille elintärkeä huoltovarmuustekijä.

Tänään nousee arvoon arvaamattomaan oma suku ja sen merkitys. Oma suku on valmis verkosto, joka on kestänyt ja kestää pahatkin kriisit. Väänästen yksi vahva verkosto on Väänästen Sukuseura, joka on yksi vanhimmista sukuseuroista ja tämä lehtemme on vanhin sukuseuralehti.

Kesällä pidettiin sukujuhla ja -kokous Mikkeliissä. Kokouksessa vahvistettiin uudet säännöt, joissa muun muassa historiallinen esimies-termi muutettiin puheenjohtajaksi. Mikkelin kaksipäiväisestä tapahtumasta kerrotaan myös tässä lehdessä.

Tämän vuoden vuosikokouksen pidimme 25.3. Helsingissä kirjasto Oodissa. Ensi vuonna kokous järjestetään 23.3. Siilinjärvelä Kunnonpaikassa. Sukupuussa ja vuosikokouksissa on aina vahvasti esillä sukututkimus ja sen tilanne.

Esitän parhaat kiitokset tämän lehden valmistumisesta julkaisutoimikunnalle ja taittajalle sekä aineistoa toimittaneille henkilöille, jotka vastaavat kirjoitustensa sisällöstä.

Rauhallista Joulua ja turvallista Uutta Vuotta 2024.

Pentti Väänänen
Puheenjohtaja

Lentomestari Kaarlo Frithiof Väänänen ja Hanssin Jukka

Kalevi Väänänen ja Riitta Mäkinen



ITSENÄISYYSPÄIVÄNÄ 2020 eräs Kymenlaakson ja Utin ilmailukillan aktiivi oli kiltalaisten tavan mukaan viemässä kynttilää Kaarlo Frithiof Väänäsen (1899–1970) haudalle. Väänänen oli ollut killan perustajajäseniä ja arvostettu lentäjätoveri, joka muistettiin erityisesti legendaarisen Hanssin Jukka -koneen pääohjaajana. Yllätyksekseen kynttilän tuoja ei löytänykään hautaa. Seuraavana päivänä hän otti mukaan toisen jäsenen ihmettelemään tilannetta. Selvisi, että kivi oli siirretty varikolle, koska haudan hallintasopimus oli päättynyt, eikä haudalle asetettu yhteydenottopyyntö omaisille ollut tuottanut tulosta.

Kaarlo Väänäsen ja puolison hautapaikka on hävinnyt, mutta muisto säilyy nyt tämän kirjoituksen myötä.

LENTÄJÄ-EDELTÄJIEN MUISTOA vaalivat kiltalaiset olivat kunnostuttaneet Väänäspariskunnan hautakiven vuonna 2012 ja siihen oli kiinnitetty Akseli Gallen-Kallan suunnitteleman hakaristilentomerkin hautakiviversio. Tuolloin hautausmaan hoitaja oli todennut, että etenkin tuon erikoisen lentomerkin vuoksi hauta säilyisi seurakunnan puolesta ikuisesti. Uudempien säädösten mukaan lupaus ei pitänyt, jos sitä edes oli muistettu. Ja olihan

poistettu useita muitakin kiviä, joissa oli veteraanitunnus, yhden suosiminen ei olisi tasa-arvoista, todettiin hautausmaatoimistosta.

Hämmennyksestä hautausmaalla ja samalla hieman Kaarlo Väänäsestä on kerrottu *Pilven Veikko* -lehdessä 1/2021. Sukututkija-aktiivi Kalevi Väänänen löysi kirjoituksen ja muuta tietoa toista Väänäs-asiaa tutkiessaan. Riitta Mäkinen jatkoi tiedonhakua ja kirjoittamista, eli tämä kirjoitus on yhteistuotantoa.

TAUSTA POHJOIS-KARJALASSA JA VIIPURISSA

Kaarlo Frithiof Väänänen syntyi 3.11.1899 Viipurissa. Kaarlon isä Kaarlo August Väänänen oli syntynyt 30.9.1873 ja äiti Olga Sofia Matintytär Karvonen 15.6.1879 Pietarissa. Heidät vihittiin Viipurissa 4.4.1897.

Kaarlo August jälkeläisineen kuului Pohjois-Karjalan Väänästen sukuhaaraan, jonka kantaisä on 23.2.1738 Kiihtelysvaaran Oskolassa kuollut talollinen Antti Pentinpoika Väänänen. Tarkemmat tiedot Kaarlo Augustin polveutumisesta puuttuvat vielä.

Kaarlo Frithiof, lempinimiltään Friitu, Friz ja Ritu, oli epäilemättä reipas viipurilaispoika, sillä kenestä tahansa ei olisi ollut vastaitseenäistyneen Suomen vastaperustettujen Ilmavoimien lentäjäksi.

SOTILASLENTÄJÄKSI

Nuori mies sai ohjaajakoulutuksen Utissa, Valkealassa (nykyään Kouvolaa) vuonna 1923. Suomen lentomerkin numero 82 hän sai seuraavana vuonna ja hyväksyttiin ohjaajakouluttajaksi 1925. Lentomestarin sotilasarvon hän sai vuonna 1927. Lentomestari vastaa muiden aselajien sotilasmestaria. Lisäkoulutuksia olivat ainakin sotilasradiosähkötötkurssi, mittarilentokurssi (1933) ja kaksoismoottorikurssi (1936).

Kansalliskirjaston digitoiduista lehtiaineistoista löytyy hajatietoja lentomestarin uralta ennen sotia: On sanomalehti uutisia yleisön suosimista lentonäytöksistä, joihin saattoi kuulua myös yleisölennätyksiä. 1920-luvun henkilöstölehti välittää sisäpiirihuumoria ilmatietoineen.

Ilmenee myös, että lentomestari Väänänen oli voittoisa maaliinlaskukilpailuissa

Kaarlo Frithiof Väänänen

Etunimet	Kaarlo Frithiof
Sukunimi	Väänänen
Sotilasarvo	Lentomestari
Syntymäaika	03.11.1899
Kotikunta	Kunta ei tiedossa
Syntymäkunta	Viipuri
	Talvisota: 01.10.1939 - 30.06.1940 LLv.46/LeR 4
	Jatkosota: 01.06.1941 - 13.03.1942 LeLv. 46
Joukko-osastot	Jatkosota: 14.03.1942 - 05.08.1944 LeV
	Jatkosota: 06.08.1944 - 30.09.1944 E/LeR 4
	Lapin sota: 01.10.1944 - 03.12.1944 E/LeR 4



Kaarlo Väänäsen osuus Sotapolku-tietokannassa.

ja sai haltuunsa kiertopalkinnon. Eräästä lentonäytöksestä sanomalehden pakinoitsija raportoi, että rungoltaan vähän kömpelön näköinen kone ”oli sittenkin lentomestari Väänäsen käsissä nopealiikkeinen ja hirmuvauhtinen sota-ase”. Toiset uutiset kertoivat Väänäsen esittäneen purjelentoikoneilla aerobatiaa uhkarohkeine silmukoineen. Yksi näytöskoneista oli ”Puijon Nuoli”. Joissain tilaisuuksissa hänen kerrotaan lennättäneen kutsuvieraita.

Vielä kertovat vanhat lehdet, että Kaarlo Väänänen oli Suomen aliupseeriliiton aktiiveja edustaen johtokunnassa ilmavoimia. Eräs onnettomuusutinen ilmaisee, että hänellä oli auto, mutta Väänänen oli pikku kolaroinnissa syytön. Vuonna 1927 hänen mainitaan siirtäneen kirjansa Viipurista Valkealaan.

Talvisodassa Väänänen lensi useamman sotalennon Blenheimillä. Heti

talvisodan jälkeen hän sai koulutuksen Douglas DC-2 -koneeseen eli Hanssin Jukkaan. Väänäsestä tuli koneen pääohjaaja. Yhteisiä tunteja miehelle ja koneelle tuli kertymään yli 700.

HANSSIN JUKKA - LAHJA RUOTSISTA

Usein sanotaan, että Suomi jäi talvisodassa yksin. Monenlaista tukea kuitenkin saatiin, humanitaarista ja sotilaallista. Esimerkiksi Ruotsi lähetti kolmasosan hävittäjäkoneistaan Suomeen ja ruotsalaisvapaaehtoiset vastasivat niillä Pohjois-Suomen ilmapuolustuksesta.

Ruotsissa perustettiin myös keräys hävittäjäkoneiden hankkimiseksi. Apuna oli suomalaisia silmäätekeviä, jotka kiersivät esitelmöimässä Suomen tilanteesta. Yksi heistä oli vaikuttajanainen Hedvig Gebhard. ”... nämä naiset, joiden kanssa nyt olen, saavat pian kokoon modernin



Kaarlon vanhempien vihkimerkintä Viipurin maaseurakunnassa 1897.

”jaktplan’in” ostamisrahat Suomea varten”, hän kirjoitti kotiin Tukholmasta helmi-kuussa 1940. (RM on lainannut kirjettä Hedvig Gebhardin elämäkerrassa.)

Eniten panoksia laittoi kuitenkin kreivi Carl Gustav von Rosen. Hän mm. sai lähipiiriltä varat, joilla hankittiin matkustajakone, tyyppiä Douglas DC-2. Se oli valmistettu Kalifornias-
sa vuonna 1935, mutta vuosikymmenen vaihteessa se kuului Hollannin KML-lentoyhtiölle. Rosen kävi hankkimassa koneen ja lensi sen Ruotsiin, jossa se muutettiin pommikoneeksi. Lentokone sai nimen Hanssin Jukka; tähdättiin pohjalaisen häjyn nimeen, mutta tuli H-kirjain liikaa.

Hanssin Jukka ehti talvisodan aikana yhdelle pommituslennolle, von Rosen lentäjänä. Jatkossa se toimi kuljetuskoneena. Siinä kuljetettiin sekä ihmisiä että tavaraa. Väli-
rauhan aikana se palveli myös ilmakuvauksissa karttatöitä varten.

Ensimmäinen merkittävä matkustajakuljetus tapahtui maaliskuussa 1941, kun Hanssin Jukka vei ulkoministeri Rolf Wittingin Tukholmaan.

HANSSIN JUKKA JA FRIITU JATKOSODASSA

Jatkosodassa Hanssin Jukka toimi moninaisena kuljetuskoneena. Hyökkäysvaiheen aikana syksyllä 1941 se kuljetti polttoainetta panssarijoukoille sekä lääkintätarvikkeita, kulloisellekin jo vallatulle kentälle. Riskinä oli miinoitus. Paluulen-
nolla tuotiin vaikeasti haavoittuneita sotasairaaloihin. ”Lentomestari Väänänen ja

muun miehistön tehtävä ei ollut helppo, sillä alituisena vaarana olivat jatkuvasti alueella parveilevat hävittäjät sekä vihollisen ilmatorjunta, sillä alimmillaan 100 metrissä



lentävään koneeseen ylti jopa pienikalibrisella aseella.”

Näin kertoo Matti Hämäläisen teos *Hanssin-Jukka - Douglas DC 2, Marskin hovikoneen tarina*. (2011) Kirja kertoo seikkaperäisesti lentokoneen jännittävistä tehtävistä ja jatkovaiheista.

MAALISKUUSSA 1942 Hanssin Jukka määrättiin Ilmavoimien esikunnan käyttöön, mikä merkitsi paljon ulkomaanlentoja, varsinkin Saksaan. Sinne vietiin mm. suomalaisia lentäjiä koulutukseen. Lennot rintamillekin mm. haavoittuneita noutamaan jatkuivat.

Hanssin Jukka muistetaan myös kenraali Mannerheimin hovikoneena, joskaan kovin monia yhteisiä matkoja nämä eivät tehneet. Sillä matkusti myös mm. ulkoministeri Ramsay, kun hänet vuonna



Laguksen joukoille meneviä polttoainetynnyreitä lastataan Hanssin Jukkaan Lunkulan kentällä syyskuussa 1941. Lentomestari Väänänen oikealla. – SA-kuva.

1943 oli kutsuttu Berliiniin selittämään Suomen rauhanehtokosketuksia Neuvostoliittoon.

Rauhanteon jälkeen, marraskuussa 1944 Väänänen luovutti Hanssin Jukan seuraajalleen Osmo Rantalalle. ”Näin päättyi paljon kokeneen miehen ja lentokoneen pitkäaikainen ’toveruus’.” Hämäläisen mukaan Väänänen erosi ilmavoimien palveluksesta joulukuun 1944 alusta. Toisen tiedon mukaan hän jäi – vai palasi? Ilmavoimien palvelukseen, mistä pian.

Hanssin Jukan viimeinen lento oli hengenpelastustehtävä kesällä 1955. Ilmavoimien komentaja antoi luvan lentokiellon jo saaneen koneen käyttöön, kun uttilainen lentäjä vetosi vaimonsa

kuljettamiseksi hengityskoneeseen Helsinkiin. Sairas parantui.

Hanssin Jukka -kirjassaan Matti Hämäläinen luonnehtii Kaarlo Friitu Väänästä seuraavasti:

”Väänänen oli luonteeltaan vaatimaton, olemukseltaan rauhallinen ja tunnollinen ohjaaja, jota sekä arvostettiin että kunnioitettiin. Merkille pantavaa on myös se, että Väänäsen toimiessa ohjaajana koneelle ei koskaan tapahtunut niin suuria vaurioita, ettei niitä olisi voinut korjata. [Ei edes] vaikka Väänänen joutui lentämään läpi il-
matorjunnan tai pakenemaan matalalla vihollisen rintamalla ja Euroopan kentillä liittoutuneiden moukaroidessa Saksa. Vaikka

hänellä usein oli onneakin matkassa, suurin vaikutus oli varmasti taidoilla.”

MITÄ MUUTA FRIITUSTA TIEDETÄÄN?

Kaarlo Väänästä muistelleiden ilmailukil-talaisten mukaan Kaarlo Väänänen jäi so-tien jälkeenkin ilmavoimien palvelukseen ja asui perheineen Utissa ainakin 1950-luvulla. Muistetaan myös, että omakotita-lon yläkerrasta saivat ensimajoituksen mo-net Uttiin tulleet uudet lentäjät. Edelleen on kerrottu, että Friitu oli hienoa huumo-ria viljellyt ammattimies. – Tähän kirjoi-tukseen ei ole etsitty digitoitujen sanoma-ja aikakauslehtien kertomaa vuoden 1939 jälkeen, missä nyt kulkee aikaraja julkisen ja rajoitetun digitoidun lehtiaineiston vä-lillä, joten Väänäsen toimista sotien jäl-keen tiedämme vain vähän.

Vuonna 1966 Kaarlo Friitu Väänänen oli mukana perustamassa perinneyhdis-tys Utin Ilmakiltaa. Hän kuoli neljä vuot-ta myöhemmin ja haudattiin Kouvolaan. Pilven Veikko -julkaisussa näkyy haudal-ta poistetun kiven yläreunaa ja puolison nimi: Klaara Karoliina. Paljoa enempiä emme me kirjoittajat tiedä Kaarlön perhe-suhteista.

Sen verran kuitenkin, että heillä oli yksi poika ja tämä avioitui saksalaisen Stephanien kanssa. Parille tuli myöhem-min ero ja Stephanien uudeksi nimeksi tuli Koppinen. Vuonna 2019 ilmestyi Hä-meen Sanomissa kirjoitus, johon Koppista oli haastateltu. Jutun syytykseenä oli ollut se, että tämä oli lahjoittanut apeltaan ai-koinaan saamansa lentolaukun esillä ole-van Hanssin Jukan varustukseen.

”Olen saksalainen enkä osannut suo-mea, mutta Väänäsiltä sain valtavan iha-nan vastaanoton. Minua ihastutti heidän vaatimattomuutensa ja tavattoman hyvä

huumorintajunsa”, Stephanie Koppinen kertoi toimittajalle. Hän tiesi, kuinka tär-keä lentolaukku lentäjille oli ja oli otettu, kun appi halusi antaa sen juuri hänelle. Avioerokaan ei himmentänyt miniän ja apen suhdetta.

HANSSIN JUKKA TUULOKSESSA

Laukku lienee päässyt vitriiniin siinä han-gaarissa, johon Hanssin Jukka on sijoitet-tu Tuulosen kauppakeskuksessa Tuulok-sessa.

Hanssin Jukkaa uhkasi lentokiellon jälkeen purkaminen, mutta Väänäsen jälkeinen pääohjaaja Osmo Rantala al-koi toimia koneen säilyttämisen puolesta. 1950-luvun lopulla siitä tuli kahvila Hä-meenlinnan rantatorille linja-autoaseman lähelle. Kahvila-aikaa jatkui 1980-luvun alkuun. Sitten koneella oli erilaisia vaihei-ta ja sijoitusvaihtoehtoja.

Vuonna 2011 Ilmasotakoulun killan asianharrastajien perusteellisesti entisöi-mä kone paljastettiin juhlallisesti Tikka-koskella, mutta vuodesta 2015 se on si-jainnut Tuuloksessa. Kesäisin Hanssin Jukkaa esitellään kaikille kiinnostuneille, talvella sitä saa katsella lasin takaa ja ryh-mille on mahdollista tilata esittely. •

Hämäläinen, Matti, Hanssin-Jukka
- Douglas DC-2. Marskin hovi-
koneen tarina. Minerva 2011.

Yle Areena, Hanssin-Jukka,
julkaistu 20.6.2015.
<https://areena.yle.fi/1-2825440>

Pilven Veikko 1/2021, Ilmavoimien
kiltaliitto. (Nimellä verkossa.)

Sota-arkisto, SA-kuvat.



Väänäsiä Amerikkaan muuttaneista 1900-luvun vaihteessa

Kalevi Väänänen

NYKYÄÄN SUOMEEN toivotaan maahanmuuttajia töihin. Aiemmin suomalaisia lähti työn ja elannon puutteesta muualle. Ensimmäiset suomalaiset muuttivat Amerikkaan jo 1600-luvulla, ruotsalaisten ja norjalaisten naapureidensa mukana. 1870-luvulla alkoi Suomesta massamuutto ja sitä jatkui ensimmäiseen maailmansotaan asti. Puolet muuttajista oli pohjalaisia, mutta lähdettiin Väänästenkin asuinsijoilta ”kultaa vuolemaan”.

MITÄ MUUTTOON TARVITTIIN?

Muuttajista on useita asiakirjalähteitä. Yksi niistä ovat passiluettelot.

Keisarillisen Majesteetin armollinen asetus 17.6.1862 määräsi, että Suomen suurruhtinaskunnassa aletaan noudattaa passiasetusta. Asetus määritteli ne toimintatavat, joilla Suomessa asuvat henkilöt voivat hakea passiin ulkomaille suuntautuviin matkoihin.

Amerikkaan matkaa varten passia tuli hakea passia asuinläninään lääninhallitukselta. Passia haettiin yleensä viideksi vuodeksi, jolloin passin hinta oli 5 markkaa 32 penniä. Hinta sisälsi sotilas-, köyhäin- työhuone-, passin lunastus- sinetti- ja karttapaperimaksut. 1900-luvun aikana tavallisen työmiehen päiväpalkka oli noin 1 – 2 markkaa päivältä, joten jo passin lunastaminen vaati säästöjä tai lainaa sukulaisilta tai tuttavilta. Paljon suurempi summa tietysti tarvittiin matkalippuihin. Matkalippu Suomesta Amerikkaan voitiin

ostaa vuodesta 1886 alkaen heti Suomessa. Laivalipun hinta yhdeltä henkilöltä oli noin 300 markkaa, joka nykyrahassa (2023) olisi noin 1600 euroa. Lisäksi oli maksettava matka laivan lähtösatamaan, eli useimmiten junamatka Hankoon.



RAUTATIEVERKOSTO TUKI LÄHTÖÄ

Kohtuullinen matka lähtösatamaan oli yksi siirtolaisuuden edellytys ja vauhdittaja.

Suomen rataverkkojen rakentaminen ja niillä liikennöinti alkoi vuonna 1862, kun Helsinki – Hämeenlinnan rata otettiin käyttöön. Seuraavaksi, vuonna 1870

JÄÄSKI	LAPINLAHTI	KUUSAMO	JYVÄSKYLÄN MLK
10	1	2	2
MAANINKA	KONTIOLAHTI	PIELAVESI	LIMINKA
6	7	4	2
KALAJOKI	VIIPURI	KUOPION MLK	NILSIÄ
1	1	8	19
VARPAISJÄRVI	KUOPIO	TYRNÄVÄ	YLIKIIHINKI
2	7	1	5
HANKO	OULU	JYVÄSKYLÄ	KIIHTELYSVAARA
2	6	2	3
LAPINLAHTI	NIVALA	TOHMAJÄRVI	IISALMEN MLK
8	1	3	2
LEPPÄVIRTA	OULUN MLK	KEITELE	PUDASJÄRVI
1	1	1	1
MUURUVESI	MUHOS	IISALMI	OULUJOKI
1	1	1	1
UTAJÄRVI			
1			
		YHTEENSÄ	112

Luettelossa näkyvät vain ne Väänäset, heidän puolisonsa ja lapset, joiden esivanhempien tiedot löytyvät Väänästen sukuseuran arkistosta.

valmistui rata Riihimäen kautta Pietariin ja muutaman vuoden päästä Amerikan siirtolaisuudelle tärkeä rata Hyvinkää–Hanko. Oulu yhdistettiin pääkaupunkiin Pohjanmaan radalla 1884, Kuopio 1889, Joensuu 1894, Jyväskylä 1896 ja Kajani 1904. Oulun radasta ei Väänäs-siirtolaisille ollut juuri iloa, sillä sen enempää passi- kuin Suomen Höyrylaiva oy:n rekisterit eivät tunne Väänäs-nimisiä muuttajia Pohjanmaalta vielä 1900-luvun alustakaan, muutamia ylikiiminkiläisiä lukuunottamatta.

LAIVAMATKAT SUOMESTA AMERIKKAAN

Varhaisempi joukkomuutto Amerikkaan alkoi Pohjois-Suomesta ja tuolloin, 1800-luvun keskivaiheilla laivamatka

alkoi Ruotsista tai Norjasta. Kun sitten Suomen Höyrylaivat Oy aloitti vuonna 1892 säännöllisen laivaliikenteen Englantiin, tuli suomalaisten länteen suuntautuvien siirtolaisten lähtöpaikaksi Suomen eteläkärjen pieni satamakaupunki Hangö. Vuosina 1865–1930 Hangosta lähti Pohjois-Amerikkaan lähes 400 000 suomalaista, joista 320 000 Yhdysvaltoihin ja 80 000 Kanadaan. Heistä vain pieni osa oli Itä-Suomen kunnista.

Suurin osa siirtolaisiksi lähtevistä oli maaseudulla asuvia, noin 20-vuotiaita naimattomia naisia ja miehiä. Joukossa oli myös perheellisiä, jotka muuttivat paremman elämän toivossa. Pohjanmaalla olikin sanonta, että lähtijät menivät ”kultaa vuolemaan”.

JÄÄSKEN KIRKONKYLÄSTÄ LÄNTEEN

Yksi esimerkki perheellisistä muuttajista olivat Aatami ja Emma Jääskestä, läntiseltä Karjalan kannakselta. Siellä, noin 17 km. etelään Imatralta, Vuoksen rannalla, oli syntynyt 10.4.1869 Adam Peterinpoika Väänänen. Muuttajia olivat Aatamin vanhemmatkin, isä Petter Aataminpoika Väänänen oli syntynyt Lapinlahdella (Pajujärvi 7) ja äiti Anna Kaisa Olavintytär Mönkkönen Maaningan Lappvetelässä. Heidät vihittiin Jääskessä, nuorten muuttomatka oli siis jo ollut kohtuullisen pitkä.

Työmies Adam Väänänen vihittiin Kaukolassa 4.10.1891 Emma Sofia Sakarintytär Korven (s. 22.10.1873) kanssa. Heille syntyi Halikossa (lähellä Saloa) 22.12.1892 Emil Johannes Väänänen. Kun perhe oli jo kertaalleen muuttanut, olisiko ajatuksiin tullut lähteä Amerikkaan asti ei niin kaukana sijaitsevasta Hangosta? Perhe kuitenkin palasi Jääskeen, jossa syntyivät Petter Edvard, (s. 11.5.1896), Onni Valdemar (11.4.1899) ja Alma Alina (31.5.1900). Lasten syntymän jälkeen perheen puheissa varmasti käsiteltiin sitä, olisiko heillekin parhain vaihtoehto, että otetaan Amerikan passit ja muutetaan koko perheen voimin Hangosta lähtevällä laivalla.

Päätös tehtiin joulukuussa vuonna 1906. Adam Väänänen haki Viipurin lääninhallituksesta 12.12.1906 kolmen vuoden passit itselleen, vaimolleen ja neljälle lapselle, ilmoittaen samalla, että he lähtevät siirtolaisina Amerikkaan.

Perhe keräsi tärkeimmät matkavarat, ja kun Jääsken asema oli vuonna 1892 valmistuneen Imatra-Antrea juna-

Väänänen neljän pienen lapsensa kanssa joulukuun lopulla vuonna 1906 junaan, jolla matkustivat ensin Antrean asemalle ja siitä edelleen Viipurin kautta Hyvinkäälle. Hyvinkäällä vaihdettiin Hyvinkää – Hanko junaan. Rataosuus oli valmistunut vuonna 1873 ja juna oli täynnä Hangon satamaan matkalla olevia Amerikkaan lähteviä.

Hangossa 29.12.1906 perhe koki jännittävän hetken noustessaan S/S ASTRAEA-laivaan. Sen määränpää oli Englannin Cloucester. Sieltä jatkettiin kohden Amerikkaa 3.1.1907 ja alus oli RMS CYMRIC. Muita paljon käytettyjä Englannin satamia olivat Southampton, Hull ja Liverpool.

SURULLINEN LOPPU

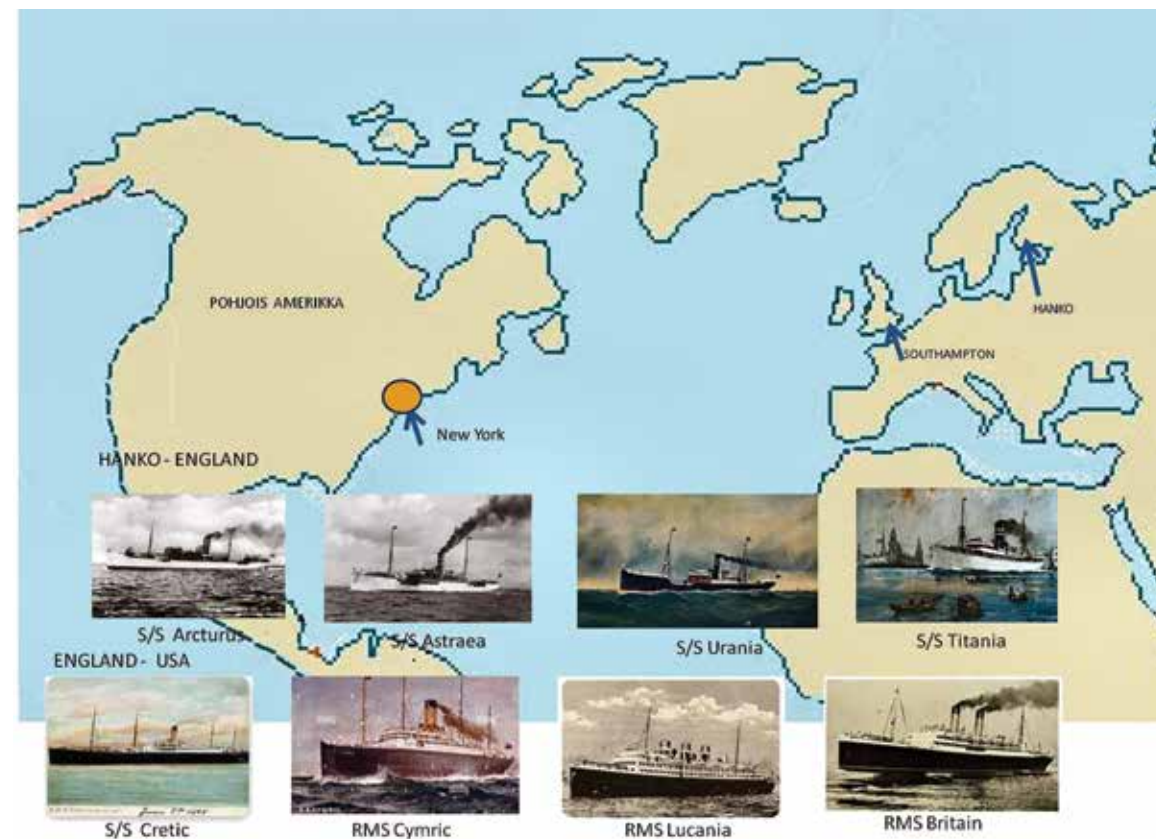
Amerikkaan muutto ei suinkaan aina ollut menestystarina. Jollain lailla saapuminen oli tälle Aatami Väänäselä pettymys ja seuraus oli traaginen.

Pohjois-Suomi -lehti kertoi 25.4.1907: *Suomalainen hirttäytynyt Amerikassa.*

”Tänne sukulaisille tulleen tiedon mukaan on työm. Adam Wäänänen hirttäytynyt Amerikassa 4.4.1907. Vainaja oli parisen viikkoa sairastellut ja ollut viikon päivät tavallista harvapuheisempi. Veljensä tapasi hänet aamulla hirttäytyneenä kuistin tolppaan. Vainaja, joka oli iältään noin 36 vuoden vanha, oli syntynyt Jääsken pitäjässä ja jätti jälkeensä vaimon ja kuusi alaikäistä lasta Suomessa.”

Olivatko vaimo ja lapset sittenkin jääneet kotiin? Todennäköisemmin pohjois-suomalaisten sukulaisten tiedot olivat vajavaiset. Lapsiakin olisi heidän mukaansa ollut kuusi.

Mainittu veli Pekko Väänänen (s. 5.11.1881 Jääski) oli siis myös muuttanut



Laivakuljetukset Suomesta Amerikkaan

Amerikkaan, mutta hänestä ei löydy passi- tai matkustajatietoja. Siihen aikaan, sortokaudella, Suomesta myös paettiin, jos oli uhkana joutua Venäjän armeijaan. Tällöin tietysti käytettiin väriä asiakirjoja tai muita konsteja, joista ei jäänyt oikeanlaisia jälkiä. Pekon vaimo Tilda Liisa Olkkonen (s. 18.1.1880 Tyrvää) sai passiluettelon mukaan 31.5.1907 passin Amerikkaan muuttoa varten.

Toivottavasti Pekosta ja Tildasta oli seuraa ja turvaa neljälle puoliorvolle ja heidän yksinhuoltajakseen jääneelle äidilleen.

... JA PAREMPI

Parista Amerikasta takaisin palanneesta Väänäsestä tuli kotimaassa

vaikuttajahahmoja, yhdestä peräti keskeinen Väänästen sukuseuran perustamiselle. Hän, Ilmari Väänänen oli syntynyt 29.3.1891 Kehvon Haapalahdessa. Hän sai Amerikan passinsa 9.5.1911 Kuopion lääninhallitukselta. Passitietojen mukaan tämän Väänäsen ammatti oli *”Taloll.pka, konsuli, valt.tiet.tohtori”*.

Ilmari todella väitteli aikanaan tohtoriksi ja myöhemmin hän palasi Yhdysvaltoihin konsuliksi, mutta vuonna 1911 sitä ei vielä tiedetty. – Taas näyte lähteiden ongelmallisuudesta!

Ilmari Väänäsestä on enemmän mm. Sukuseuran historiikissa (2007).

Kirjoituksen suullinen versio kuultiin Väänästen sukuseuran vuosikokouksessa 2023.

Oletko itse tai onko suvussasi Amerikassa syntyneitä Väänästen jälkeläisiä?

*Sukuseura toivoo kertomuksia perheiden vaiheista.
Siirtolais-sukulaisten etsinnässä auttavat jo mainitut, internetistä
löytyvät rekisterit, joita ylläpitää Siirtolaisuusinstituutti Turussa.*

*KALEVI VÄÄNÄNEN on koonnut Siirtolaisuusinstituutin
lähteistä luettelon Amerikkaan muuttaneista Väänästä.
Sen alku on tässä ja täysi luettelo Väänästen Sukuseuran kotisivuilla:*

www.vaanastensukuseura.fi/sukututkimus/amerikkaan-muuttaneita/

Amerikkaan muuttaneita Väänäsiä ja heidän perheitään

Aapeli Wäänänen, synt. 28.8.1884 Kuopion mlk Hirvilahti, isä Antti Wäänänen, s. 1836 ja äiti Wilhelmiina Thure, s. 1839, Kotipaikka Lapinlahti.
Passin päiväys 05.04.1913

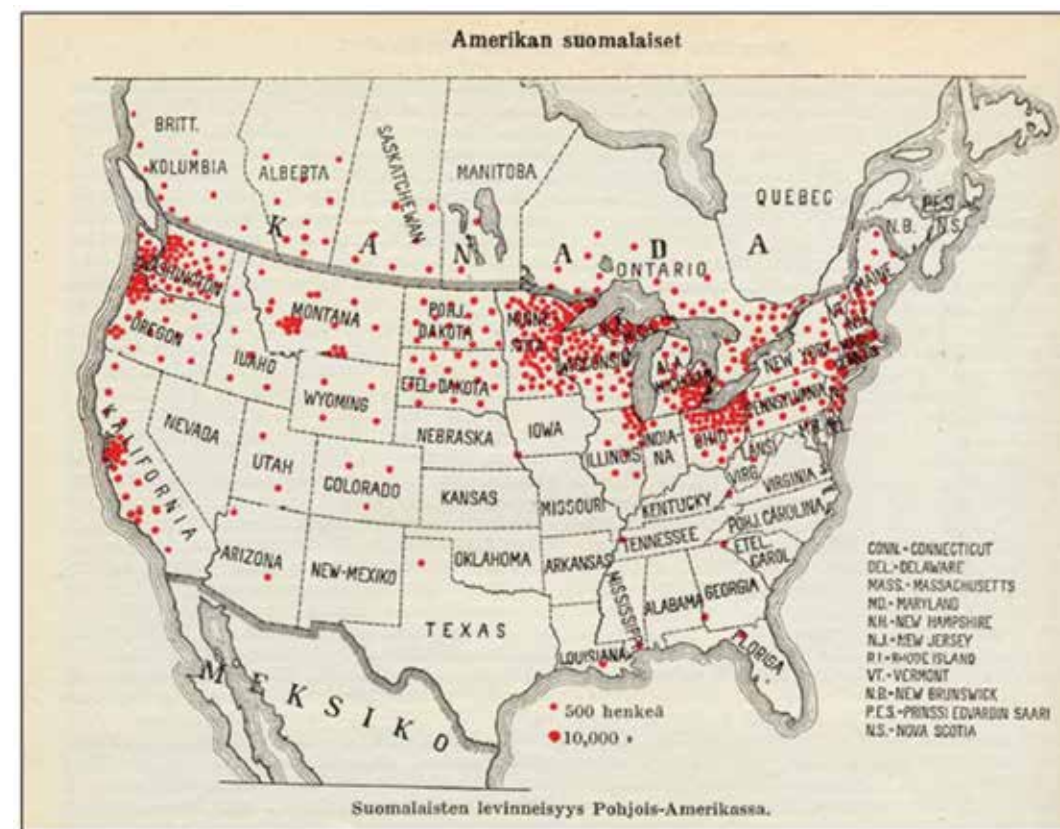
Aatami Vilhonpoika Wäänänen, synt. 26.11.1879 Pielavesi, k. 27.4.1957 Palo, St. Louis, Minnesota USA.
Isä Vilho Wäänänen, s. 1847 ja äiti Maria Pitkänen, s. 1851, Puoliso Reeta Maria Pitkänen, s. 14.7.1886
Kotipaikka Kuusamo.
Passin päiväys 25.05.1906

Abram Wäänänen, synt. 1847, Pudasjärvi. Muutti Amerikkaan Calumetiin v. 1872. Kuoli 1940 Detroitissa.
Isä Paavo Juhonpoika Wäänänen ja äiti Beata Aapontytär Panumaa
Puoliso Kreetta Antintytär Wäänänen o.s. Pähtilä, synt. 17.04.1846 Pudasjärvi

Lapset: **Anna Amanda Abramintytär Wäänänen; Matilda Hendrickson; Juho Aappo Aaponpoika Wäänänen; Iida Tauren; Aukusti Warren ja 3 muuta**
Lähdeteokset: Assar Wäänänen – POHJAN KANSAA -sukukirja. Kustantaja: Väänästen sukuseura ry. TAULU 2197
S. Ilmosen - AMERIKANSUOMALAISEN HISTORIA, OSA 2, sivu 63 / Kuparisaaren suomalaiset.

Abel Wäänänen, synt. 11.3.1866, Juva Ollikkala 3. Isä Aatami Wäänänen, s. 1818 ja äiti Helena Leskinen, s. 1825
Ammatti: Maalari.
Kotipaikka Jyväskylän pit.
Passin päiväys 15.06.1910

Aino Wäänänen, synt. 16.7.1888, Kontiolahti. Isä Paavo Wäänänen, s. 1843 ja äiti Maria Kakkonen, s. 1853
Kotipaikka Kontiolahti.



► **Suomalaisperäinen asutus Pohjois-Amerikassa 1920-luvulla.** Suomalaisasutus keskittyi metsä- ja teollisuusalueille pohjoiseen suurten järvien alueelle, sekä länsi-rannikolle. Lähde (kuva): Otavan Iso tietosanakirja 1931.

Passin päiväys 04.05.1904
Huomautus Ph äiti Maria Wäänänen s. 1853.

Ananias Wäänänen, synt. 7.3.1889, Pielavesi Lampaanjärvi. Isä Fredrik Wäänänen, s. 1865 ja äiti Stina Mehtonen, s. 1866
Kotipaikka Pielavesi.
Passin päiväys 02.09.1912

Anders Wäänänen, synt. 26.04.1887, Liminka. Isä Juho Wäänänen ja äiti Anna Maria Heiskanen
Kotipaikka Liminka.
Passin päiväys 03.07.1907

Anna Wäänänen, synt. 24.5.1874,

Kontiolahti. Isä Paavo Wäänänen, s. 1843 ja äiti Maria Kakkonen, s. 1853
Kotipaikka Kontiolahti.
Passin päiväys 04.05.1904
Huomautus Ph äiti Maria Wäänänen s. 1853

Anna Helena Wäänänen, synt. 31.7.1890, Lapinlahti.
Isä Simo Wäänänen, s. 1845 ja äiti Eeva Lustig, s. 1852
Kotipaikka Viipuri.
Passin päiväys 13.07.1909
Lähdeteos: Pentti Wäänänen – REITTIÖN VÄÄNÄSET – 2015, TAULU 208 JA 410

Anna Hilma Katajamäki o.s. Wäänänen, synt. 1.4.1892, Nilsia Korpijärvi

Sukuni muuttajia

Leena Mäkinen

SUKUSEURAN juhlan yhteydessä Mikkelisä meillä oli mahdollisuus tutustua Sodan ja rauhan keskus Muistin monipuoliseen näyttelyyn. Oma isäni Toivo Olavi Parkkinen oli rintamalla yli neljä vuotta. Hän ei tuosta ajasta paljoa kertonut, mutta totesi: Sota on julmaa. Muisti-keskuksen näyttelyn nähtyään tuota lausetta ei voi unohtaa, mutta silti pitää uskoa parempaan huomiseen nykypäivänäkin.

Aloin kirjoittaa äitini isän äidin Fanny Tirrosen (1867–1910) veljen, Kalle Enokinpoika Väänäsen (1869–1926) elämänvaiheista ja siitä kuinka sota-aika vaikutti hänen lastensa elämään, mutta myös muista Rantasalmelta leveämmän leivän perään lähteneistä sukulaisista. (Kirjoitukseni Fannystä ja hänen perheestään oli Sukupuussa N:o 29.)

Aineistoja olen saanut sen jälkeen, kun Helga-äitini (1925–2021) kanssa tutustuimme Kallen jälkeläisiin, äitini pikkuserkkuihin Kielo Rautsaan (Järvenpää) ja Maire Väänäseen (Simpele). Tämä tapahtui 1990-luvun alussa, jonka jälkeen olemme olleet ahkerasti yhteydessä. Kielo antoi luettavakseni isänsä Oskari Kallenp. Väänäsen (1919–2003) kirjoittamia muistienpanoja. Oskarin itsensä olen tavannut Juvalla vuosina 1997 ja 2002. Kävimme silloin Rantasalmen Tuusmäessä Jurvalan tilalla, josta oli syntyisin Oskarin Kalle-isän äiti eli Helga-äitini isän Toivo Tirrosen isoäiti Kristiina Elisabeth Väänänen, o.s. Jurvanen (1840–17.5.1880).



Hilma (os. Enokintytär Väänänen) ja Henrik Bagge Kolkontaipaleella.

Vuoden 2021 Sukupuussa oli kirjoitukseni *Kahen eteläsavolaisen sukuhaaran kautta Väänänen*. Siinä kerroin juvalaisen äitini Helga Parkkisen esivanhemmista Kristiina (Jurvanen) ja Enok Väänäsestä (1834–1903), jotka asuivat tilalla Tuusmäki 17 ja myöhemmin tilalla n:o 11 Rantasalmella. Kristiinalle ja Enokille syntyi kahdeksan lasta.

Tässä kirjoituksessa kerron erityisesti niistä jälkeläisistä, jotka muuttivat leveämmän leivän perään, jopa Atlantin ylittäen.

VIIPURIIN JA NEWPORTIIN PÄÄTYNEITÄ

Kristiinan ja Enokin lapsista vain 18.3.1864 syntynyt Hilma Maria jäi Rantasalmelle, avioitui Henrik Adolf Baggen kanssa (s. 29.1.1855 Kolkontaipale 14, k. 1925). Heidän lapsensa Hilda (s. 28.3.1883), vihittiin 13.4.1903 Oskar Edvard Albininp. Mellbergin kanssa (s. 16.7.1878 Osikonmäki 2). Pari muutti Viipuriin 11.5.1903, valitettavasti heistä ei ole muuta tietoa eikä mahdollisista jälkeläisistään.

Hildan veli Feliks Bagge (s. 22.12.1891) muutti Helsinkiin 31.1.1920. Hänestä tuli merimies, kertoivat muutamat sukulaiset joitakin vuosia sitten. Vuonna 1988 Helsingin seurakunnilta saamani selvityksen mukaan Feliks on julistettu kuolleeksi 1.1.1982, oltuaan kirjoilla naimattomana Johanneksen srk:n poissaolevassa väestössä ilman lapsia.

Mutta netin avulla voi yllättäen löytää uusia tietoja. Tänä vuonna löysin Findagrave.com- ja weremember.com -sivustoilta kuvan hautakivestä, jossa nimi Felix Bagge, s. 1891, k. 31.11.1967 ja samassa kivessä nimet: Lempi Bagge ja Ruth Hellen Bagge. Hautapaikka on Pine Grove Cemetery, Newport, Sullivan County USA. Lisäksi on sivusto, jonka mukaan ”in the 1940 census” on haastateltu Lempi Baggea ja mainittu tytär Helen, tuolloin 9-vuotias.

Tuolla Lännen kultamailla asuu vieläkin useita Bagge-nimisiä henkilöitä, joista tietoja keräsi mm. Oiva Bagge (1928–2018), joka eläkepäivillään asui Savonlinnassa.

EDELLEEN PIETARIIN

Kaakonkulmalla suurkaupungit Pietari ja Viipuri tarjosivat monenlaisia töitä



Kalle Väänänen (1869–1926)

1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa.

Enokin ja Kristiinan lapsista **Karl/Kalle Väänänen** (s. 2.4.1869 Rantasalmi) lähti Pietariin.

Sukulaisten kertoman mukaan Kalle on nuorena ollut jossain kartanossa etumiehenä ja tutustui Anna Karoliina Miettiseen (s. 24.10.1869 Rantasalmi). He menivät naimisiin, liitosta syntyi kolme lasta, vanhin Emil (s. 7.8.1892), Werner (s. ja k. 1896) ja Hilma Maria (s. 21.8.1898). Nuoren perheen isä oli lähtenyt leveämmän leivän perässä Pietariin, kuten kertovat Rantasalmen srk:n tiedot ja myös jälkipolvet, kuten Kallen poika Oskari.

Rantasalmen srk:n selvityksessä (1986) Kalle mainitaan Venäjällä oleskelevien kirjassa, hän oli saanut vuonna 1898 oleskeluluvan keisarikunnasta.

Pietarissa oli useita terästehtaita, mm. se, jota nykyään kutsutaan Kirovin

tehtaaksi. Tuo savotta perustettiin v. 1801 ja vuodesta 1873 sen nimi oli Putulovin tehdas silloisen omistajansa mukaan. Insinööri Nikolai Putulov omisti Itä-Suomessa useita järvimalmiruukkeja, mm. Oravissa (nykyistä Savonlinnää). Rautaa kuljetettiin laivoilla v. 1856 avatun Saimaan kanavan kautta ja myös pitkissä hevoskolonnoissa Pietariin. Ensimmäiset veturit Kirovin tehtaalla valmistettiin v. 1894, myöhemmin myös tykkeitä. Pietarilaiset konepajat värväsivät Suomen konepajoilta ammattimiehiä kuten seppiä ja metallimiehiä.

Heidän joukkoonsa liittyivät Enok Väänäsen pojista Kalle, mahdollisesti myös Anshelm (s. 1871) ja nuorin Ernest (s. 1875). Anshelm kuoli lapsettomana Juvalla 1945. Veljekset olivat töissä jossain Pietarin rautatehtaalla sulattamossa ja tai valimossa.

Työsopimus oli kolmivuotinen, mutta veljekset tulivat pois ennen tuota määrääkää. Kotimatkaa varten he olivat kätkeneet rahat ja kiinnittäneet ne sääriinsä (Oskarin sanoin, balsamoineet) ja uivat Rajajoen yli. Ehkä tullimiehille piti maksaa voitelurahaa. Nopean paluun syynä oli Kallen Anna-vaimon kuolema 7.1.1899 Rantasalmella. Alle vuoden ikäinen Hilma Maria kuoli äitinsä jälkeen 3.5.1899.

SAVON KALLE JUURTUI KARJALAN KUNNAILLE Perheen Emil-poika (s. 7.8.1892) jäi eloon ja muutti Kalle-isänsä mukana Rantasalmelta Parikkalaan v. 1900 (Parikkalan srk:n sukuselvitys). Tuohon aikaan Laatokan rantamilla oli useita sahalaitoksia, joista saattoi saada töitä. Näin Savon Kalle juurtui Karjalan kunnalle.

Liekö sattumaa vai ei, että Kalle tutustui Reinikaisen kaupassa käyneeseen

talon tyttäreeseen Maria Innaseen, jolle tarjosi kyydin hevosrattaillaan kotimatalla, oletettavasti kesäaikaan. Pian hääkellot sitten soivatkin, kun Parikkalan kirkossa vihittiin 4.11.1900 Kalle Enokinpoika Väänänen ja Maria Heinkintytär Innanen (s. 19.9.1881 Parikkalan Innasennurkan kylä, k. 1947 Simpeleen Kangaskoski).

Oskari-pojan sanoin: Kerrotaan, että Kalle pujotti Marian sormeen paksun kultaisen sormuksen ja niin reissumies oli napannut talon tyttären. Voi vain arvella, olisiko Kalle laulanut *”tulkoot tuulet ja tulkoot veet, mutta kirkkaana päivä paistaa”*. – Olen tarinoista ymmärtänyt, että Kalle oli laulava huumormies.

Maria, Kalle ja Emil-poika asuivat kolmisen vuotta vuokramökissä Pitkärannassa Laatokan pohjoispuolella, josta tulivat Parikkalan Petritsanvaaraan, ja sieltä Emil kävi Kivijärven kansakoulua. Vuonna 1906 Kalle ja Maria ostivat tilan n:o 14, Jokela (40 ha) Parikkalan Koitsanlahdelta. Ostossa ilmeisesti auttoi sisarusuus sen jälkeen kun ”ukko Innanen” tyttären isänä oli myynyt tilansa.

Jokela oli Kuppimäen vieressä, Kokolanjoen (Hiitolanjoen) rannalla. (Nykyään joesta on 9 km Suomen, 44 km Venäjän puolella, se laskee Laatokkaan.) Vuonna 1923 kylä tuli osaksi Simpelettä.

Kallelle ja Marialle syntyi 11 lasta: Jenny (Pitkänen) 1902–1938; Fanny Ester (Ollikainen) 1904–1940 (kuoli synnytykseen evakossa Sysmässä), Helmi 1907–1910, Aino 1909–1996 (Saukkonen); Saimi 1911–1997, Siiri 1913–1931, Viktor 1914–1927, Viljam 1916–1983, Kaarlo Oskari 1919–2003, Alma 1921–1923 ja Armas 1923–1925. (Kolme Kallen lapsista sai saman nimen kuin oli



Koulukuvan osassa Oskari ylärivin toinen vasemmalta.

hänen sisaruksillaan!) Kuudella Kallen ja Marian lapsella on jälkeläisiä.

Vuonna 1919 syntynyt 9. lapsi Oskari Väänänen on muistellut myöhemmin lapsuusaikaa ja kotiaan näin: Hän ja vanhempi veli Viljami kävivät kuusi vuotta kansakoulua Änkilänsalon koulussa Hiitolantien varressa, jonne matkaa nelisen kilometriä maan- ja rahtitietä pitkin. Pienet nahkaiset, kippurakärkiset uilosaappaat jalassa matkaan meni tunti, talvella hiihtäen oikaistiin suon yli ja sitten rahtitietä myöten. Kesäaikana kuljettiin kumitossut jalassa. (Uilo tarkoittanee lapikas-ta.)

Tilalla oli ensin kaskettu peltoa ruukiille, rakennettu riidirakennus joen tuntumaan. Oskarin ollessa viitisen vuotta vanha Jokelan pelloista on raivattu noin

9 hehtaaria, lisäksi oli niittyä. Talo, jossa oli suuri tupa ja kaksi kamaria valmistui v. 1914 isolle mälle, sauna oli joen rannassa.

Kalle teki kivimiehen töitä yksityistalouksissakin, kuten kivinavettoja, jolloin talo tarjosi ylöspidon.

Kallen lausahduksia on ollut: *”Jos pöperöt eivät parane, ei leka nouse.”* Ei tiedetä, mistä Kalle oli tuon ammattitaidon oppinut. Hän oli urakoinut mm. siltarumpuja ja pankin kivijalan Parikkalan kirkon lähellä. Kalle Väänänen kuoli 20.2.1926 Simpeleellä ”kivikeuhkoon”.

Kalle-isän kuoltua 1926 tila pysyi selvällä. Nuorena leskeksi jääneen Marian apuna tilan hoidossa oli poikapuoli Emil. Emil eleli poikamiehenä ja kuoli 1960 Simpeleellä lapsettomana.



Oskari Väänänen tyttärensä Kielo Rautsan ja tämän pikkuserkun Helga Parkkisen (os. Tirrosen) kanssa.



Ernst Väänänen ja Sirkka-tytär, Ernstin lähettämä kuva sisarvainajansa Fannyn tyttärelle Juvalle.

VIIPURISTA KANADAAN

Kallen veli **Ernst/Ernest Väänänen** syntyi 11.6.1875. Juuri alle viisivuotiaana hän jäi orvoksi äidistään. Täyttääessään 15 vuotta (5.5.1890) Ernest muutti Viipuriin. Kukaan ei tiedä, menikö hän sinne

kenties jo aiemmin muuttaneen sukulaisen luokse.

Viipurista Ernest jatkoi matkaa vielä rapakon taakse, Kanadaan. Tämä tapahtui 1920-luvun alussa. Hän oli tiettävästi (hieno)mekaanikko. Ernest kuoli v. 1955 Almassa Quebecin osavaltiossa. Vaimo Ida ja vuonna 1920 syntynyt tytär Sirkka muuttivat parin vuoden päästä Ernestin perään. Sirkka avioitui aikanaan kanadanranskalaisen Armandin kanssa ja heille syntyi kaksi poikaa.

Sirkka unohti suomenkielen ja kirjeenvaihto hiipui, kunnes kohtalo puuttui asiaan naapurini Saaran välityksellä. Hänet oli 90-vuotiaana kutsuttu sukuloimaan Kanadaan ja siinä yhteydessä sain lähetettyä ”etsintäkuulutuksen” Canadan Uutiset -lehteen. Kuulutus tavoitti Sirkkan 1991 ja vaihdoimme joitain kirjeitä englanniksi. Yhteys hiipui jälleen, mutta 2007 näin netissä Sirkkan muistokirjoituksen.

BRITISH AND FOREIGN PARCEL POST CUSTOMS DECLARATION			DATE STAMP
ADDRESS OF PARCEL MR. TOIVO TIRRONEN SULKAUA 13 UOTILA FINLAND EUROPE			MAR 1 1921 P. O.
LIST OF CONTENTS SENDER MUST ITEMIZE EACH ARTICLE	NET WEIGHT LBS. OZ.	VALUE \$ CTS.	FOR USE OF EXCHANGE OFFICE
Coffee, tea, Hot Chocolate, Prunes, Sweets, Baking, Sausages, Loaf, Bread, Combs, Sunglasses, needles, Klin			BILL No. ENTRY No. NO. RATES
DISPOSAL INSTRUCTIONS OF SENDER: If not deliverable as addressed, dispose of this parcel as follows (score out in instructions not intended):			
1. DELIVER TO (Fill in alternative address) <i>W. M.</i>			
2. ABANDON UNLESS SENDER'S INSTRUCTIONS ARE GIVEN PARCEL WILL BE RETURNED AT HIS EXPENSE			
SIGNATURE AND ADDRESS OF SENDER: <i>E. Väänänen</i> <i>13 Uotila, 2nd</i> <i>Canada</i>			
91B—(Canada) 2,000 000-15-7-44			



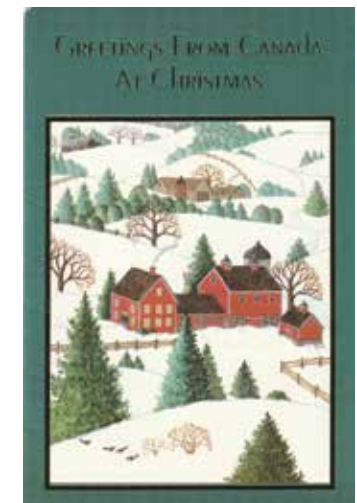
Ernestin ja Sirkkan lähettämä joulukortti ennen sotia.

Amerikanpaketit olivat sota-aikana ja sen jälkeen kauniita näytteitä sukulaishengestä ja hyvin arvostettuja. Ernst Väänänen sisältöselvityksessä luetellaan mm. kahvia, teetä, suklaata, luumuja, sakariinia, lankaa ja neuloja. Saajana oli sisarenpoika Toivo Tirronen, jonka nimi tuli hiukan väärin.

Vaikka Ernest lähti nuorena kauas synnyinseudultaan, hän silti muisti ”tuntemattomia” sukulaisiaan, sisarustensa perheitä tai heidän jälkeläisiään tuolta merten takaa joulukorteilla ja sota-aikana ja myöhemminkin paketein. Ernestille lähetettiin koto-Suomesta valokuvakin, vaikka vielä tuolloin valokuvaus ei ollut yleinen harrastus. Kanadastakin saatiin kuvia.

SISARIA

Kristiinan ja Enokin tytär **Amanda** (s. 4.6.1877) muutti Viipuriin 1902 ja **Hilda**-tytären tytär Hilma Mellberg vuonna 1903. Amanda muutti yhdessä miehensä, suutari Juho Kämäräisen kanssa ja mukana olivat lapset Wilho s. 1897 ja Martta s. 1900. Viipurissa perheeseen syntyi viisi lasta, joista nuorin Uno syntyi



Sirkkan joulukortti Leenalle 1990-luvulta.

25.6.1913. Hän kaatui talvisodan loppuvaiheilla 22.2.1940 Muolaassa. Amanda kuoli evakossa Tampereen seudulla heinäkuussa 1944.



Amanda Kämäräinen os. Enokintytär Väänänen tyttärensä Sylvin (Pellinen) kanssa joskus 1930-luvun alussa. Vaikka asui Viipurissa eikä ollut kovin vanha, Amanda noudatti vanhaa vaatepartta, kun taas tytär pukeutui ajanmukaisesti.



Saimi Väänänen (1911–1997)

Järvenpäähän. Hän kuoli 2003. Oskarin ja toisen vaimon Taimi os. Anttosen tytär Kielo Rautsa on sukuseuran jäsen ja säästänyt isänsä muistiinpanoja ja sota-aikaista kirjeenvaihtoa, jonka joukossa on ohessa lainattu kirje.

Viljami asettui asumaan Pirkkalaan, jonne oli jo aiemmin mennyt Jennysiskon leski Jalmari Pitkän lapsineen. Jenny oli Kallen ja Marian vanhin lapsi, joka avioitui Sakkolaan. Hän sai Jalmari Pitkäsen kanssa kuusi lasta, jotka jäivät puoli-orvoiksi äidin kuollessa lentävään keuhkotautiin 1938. Lapsista neljäs oli Aila Inkeri, jonka tytär Seija asuu Englannissa puolisonsa Michael Chesshiren kanssa.

Saimi kuoli 1997 Simpeleellä. Hänen tyttärensä Maire Väänänen Simpeleeltä (Rautjärveltä) on sukuseuran jäsen ja tämän kirjoituksen tiedonantajia. Myös Viljamin poika Paavo Väänänen on sukuseuran jäsen. •

SOTA HEITTELI

Palataan Kallen perheeseen. Suuri muutos perheen elämässä tapahtui sodan myötä. Leskiemäntä Maria Väänänen ja lapsista viides, Saimi-tytär olivat evakossa Joroisissa. Tunnelmia sodan päättyessä kuvaa oheinen Oskarin kirje. Rauhanteossa 1944 melkein koko kotitila Jokela, 40 hehtaaria, jäi uuden itärajan taakse, vaikka koko Simpelettä ei menetetty Neuvostoliitolle. Vain muutama hehtaari tilasta jäi Suomen puolelle.

Maria ja Saimi palasivat evakosta Simpeleelle ja niin Oskarikin aluksi, vuokrala asuen, mutta muutti sitten Viljami-veljen kanssa Varsinais-Suomeen Karinaisiin, josta he saivat asutustilat. Veljekset eivät viihtyneet Karinaisissa, vaan Oskari muutti perheineen Sipooseen ja myöhemmin

Kirje sodan päätyttyä

Rakas kotiväki!

Rauhan tervehdys saapukoon ”täältä jostain”. Jo nyt sitten on se suuresti hahmoiteltu rauha tullut, josta on paljon puhuttu – enemmän kuin mistään muusta. Ja suurin asia, joka minua koskee on mennyt suureen kiitokseen. Olen saanut sen lahjan ja oikeuden elää edelleen. Kyllä varmasti se onkin kalleinta, sillä joskus tuntui elämä raskaalta, kun kuolema oli aivan edessä. Silloin oppi antamaan arvoa tälle elämälle.

Kuin ihmeen kaupalla on kaikesta selviytynyt tähän Onnelliseen ja valoisaan hetkeen, ”Eteenpäin on elävän mieli” ja niin minäkin nyt. Ehkä taakse jää kaikki, mutta eiköhän sittenkin voi sanoa, että kaikki hyvin.

Jospa maata riittää jalan alle. Onhan siellä kotona se varsa, jolla voi vähän tavaroita pois siirtää. Eihän niitä kai tarvitse kovin pitkälle hiissata, kun se viiva on lähellä.

Toivottavasti siihen pysähtyy.

Sinne kuuluu sitten ikäviäkin uutisia. Sehän oli ikävä juttu, kun ei yhteen pysähtynyt. Siis Väinö [naapurista] on myös kaatunut. Jo minä olen sen tädin [Amandan] kuoleman kuullut. Olen harmitellut, kun en nähnyt. Ehkä lopetan.

Kuulemiin. Ehkä pian näkemiin.

Terveisin Oskari

Miksi Väänänen ei ole Väänänen

Pertti Väänänen

VÄÄNÄSTEN SUKUPUU 30/2023-lehdessä käsittelin sukuseuran sukuhaarojen keskinäistä sukulaisuutta DNA-testitulosten pohjalta. Totesin, että on myös henkilöitä, jotka ovat geneettisesti Väänäsiä, mutta heillä on eri nimi. On myös Väänäsiä, jotka eivät ole geneettisesti Väänäsiä. Olen tähän poiminut muutamia sukuseuran DNA-testaustuloksia käsitellessäni eteen tulleita poikkeavia tapauksia.

Tuloksia arvioidessa rajoittava tekijä on yleensä testattujen näytteiden pieni lukumäärä ja se, että usein ei ole ilmoitettu näytteen vanhinta tunnettua esi-isää. Varsinkin tämä auttaisi sijoittamaan sukua paikalleen.

Kaikilla tutkituilla Pohjois-Savon, Rantasalmen, Ylikiimingin sekä Pohjois-Karjalan näytteillä on yhteinen haploryhmä N-FT47399, joka on muodostunut noin vuonna 1250. Tämän jälkeläisiä on mm. noin 1300 syntynyt N-FT255272 ja 1650 syntynyt Pohjois-Karjalan linja N-FTB93418. Haploryhmä N-FT255272 on tuottanut noin vuonna 1450 linjan N-BY202620, jonka jälkeläisiä ovat Ylikiimingin sukuhaarat jälkeläisineen, ja noin 1500 tienoissa linjan N-Y66878, jonka jälkeläisiä ovat Pohjois-Savon ja Rantasalmen Väänäset.

GENEETTINEN VÄÄNÄNEN, MUTTA SUKUNIMI JOKU MUU
Rantasalmen ja Kehvon näytteiden haploryhmän N-Y66878 olemusta tutkies- sa löytyi Jari Aro Teuvalta, jonka haplo- ryhmä oli sama kuin Kehvon Väänästen, mutta eri sukunimellä ja kotipaikkakun- nalla. Otin yhteyttä näytteen lähettänee- seen Jari Aroon. Hän sanoi, että esi-isät tulivat Ilmajoelta Teuvalle, mutta hän oli sitä mieltä, että hän on alkuaan savolaista sukua. Varhaisin tunnettu esi-isä hänellä on Ilmajoelta Olavi Antinpoika Tuppi- koski, joka on ottanut Teuvalta haltuunsa Saksan tilan noin 1652 ja tunnetaan sen jälkeen nimellä Olavi Saksa.

Aron haploryhmähistoria on täsmäl- leen sama kuin Rantasalmen tai Kehvon näytteiden. Joten on ilmeistä, että tämä Aron suku on Pohjois-Savon Väänäsiä. Tässä tapauksessa ilmeisesti Ilmajoelle tullut Väänänen on jossain vaiheessa ot- tanut sukunimekseen talon nimen, ku- ten läntisessä Suomessa yleisesti tapahtuu. Erinäisten muuttojen jälkeen suku on ni- meltään Aro.

Analoginen tilanne on Juvan näyt- teen kanssa. Juha Väänäsen kanssa samas- sa haploryhmässä on Simo Kääriäinen, jonka esi-isä on Pauli Kääriäinen. Olen

Heikki V.	Kehvo	Y19097	Y22104	FT47399	FT255272	Y66878
Jari Aro	Teuva	Y19097	Y22104	FT47399	FT255272	Y66878
Hannu V.	Rantasalmi	Y19097	Y22104	FT47399	FT255272	Y66878

Kuva 1.

Teuvalaisen Aron haploryhmän kehitys verrattuna Pohjois-Savon Väänästen haploryhmään.

Juha V.	Juva	CTS3223	Z5892	Z5893	BY22137	CTS4213	FT56672
Simo Kääriäinen	---	CTS3223	Z5892	Z5893	BY22137	CTS4213	FT56672

Kuva 2. *Simo Kääriäisen ja Juvan Juha Väänäsen haploryhmäkehitys.*

keskustellut Kääriäisen edustajan kanssa. Pauli Kääriäinen syntyi 1698, meni nai- misiin ja kuoli Haukivuorella. Haukivu- orella on useita Kääriäinen sukuja.

Simo Kääriäisellä Juvan Juha Väänäsen kanssa identtinen, mutta muista testa- tuista poikkeava haploryhmä. Hänen ko- tipaikkaansa ei tiedetä. Nimen ja suku- haaran jälkeen sarakkeissa haploryhmän kehitys 1700 vuoden aikana nykyiseksi FT56672.

Ei voi olla ajattelematta, että kun 1650-luvulla eräs Juha Väänäsen esi-isä Paavo Väänänen lähti Mikkelin Väänä- lästä 10 km:n päähän Juvan Pitkälähdelle kotivävyksi hän arvatenkin kulki matkal- laan välillä olevan Kääriälän kylän läpi.

Jäikö häneltä Kääriälään esimerkiksi mu- kana ollut veli, joka olisi jäänyt sinne esi- merkiksi kotivävyksi ja saanut siitä Kääri- äinen sukunimen itselleen.

Ylikiimingin ympäristöineen on vanhaa Väänästen asuinseutua. Kun ajateltiin, että Ylikiimingin Väänäset olisivat varmaan- kin Rantasalmelta lähtöisin, oli asia lopulta tutkittava. Tarvittava DNA-testinäyte saa- tiin Ylikiimingin sukuhaaran Matti Kas- kelta. Assar Väänäsen selvityksen mukaan Matti Kaski on Ylikiimingin Karahkan kylän Väänäsiä. Perinnönjaossa 1793 Vää- nästen talo jaettiin kahden pojan kesken. Tällöin jäi yksi taloista nimelle Väänälä. Se jakautui myöhemmin uudelleen ja Väänä- sten talo sai uuden nimen Kaski. Näin van- ha sukunimi Väänänen muuttui Kaskeksi.

Todd Huovila Haukipudas	Y19097	Y22104	FT47399	FT255272	BY202620
Petri J. Hauta-aho	---	Y19097	Y22104	FT47399	BY202620
Matti Kaski Ylikiiminki	Y19097	Y22104	FT47399	FT255272	BY202620

Kuva 3. *Pohjanmaan Väänästen haploryhmiä.*

Kahden Ylikiimingin Väänäsen välis- sä on P.J.Hauta-Aho. Nimen ja suku- haaran jälkeen sarakkeissa haploryhmän kehitys 1500 vuoden aikana nykyiseksi BY202620. Kehitys on 1300-luvulla syn- tyneeseen FT255272 asti sama kuin Ku- van 1 sukuhaarojen.

Kasken haploryhmän tuloksia pen- koessani sattui silmiin Todd Huovila, jon- ka esi-isä oli Eric Väänänen Oulunsalosta.

Todd Huovila paljastui kirjeenvaihdossa amerikkalaiseksi, jonka suku oli muutta- nut 1900-luvun alussa Iistä Pohjois-Ame- rikkaan. Turvauduin taas Assarin tietoihin ja selvisi, että Eric Väänäsen isä Karahkan kylän Mikko Väänänen oli ostanut mak- suvaikeuksissa olevan tilan Haukiputaalta. Isovihan aikana Mikon talo poltettiin ja Mikko ja vaimo tapettiin. Lapset pakeni- vat ja Eric löytyi sitten Oulunsalosta. Hän

meni naimisiin ja muutti vanhaan kotitaloonsa Haukiputaalle. Ericin jälkeläisten sukunimi Väänänen muuttui Yhdysvaltoihin muuton jälkeen amerikkalaisten avioliittojen ja nimien kautta kuudessa sukupolvessa Huovilaksi. Sain Toddin sukuselvityksen Ericiin asti ja saatoin todeta, että sieltä löytyi katkeamaton isä-poika linja kunhan selvisi nimiviidakosta.

DNA-testi löysi Kasken ja Huovisen sukujen lisäksi DNA:ltaan heidän kanssaan identtisen henkilön Petri J. Hauta-ahon, jonka esi-isä oli Hindrich Skrivar. Otin yhteyttä Hauta-ahoon ja selvisi, että Skrivar on tullut Pohjanmaan läänistä Porin jalkaväkirykmenttiin kirjuriksi (skrivar), mistä ehkä sukunimikin. Koska hän on YDNA:ltaan identtinen Ylikiimingin Väänästen kanssa, voidaan olettaa, että hän on heidän jälkeläisiään ja sukunimi on rykmentin kirjurille annettu sotilasnimi.

SUKUNIMI ON VÄÄNÄNEN,

MUTTA GENEETTISESTI JOKU MUU

Kahdesta Rantasalmen näytteestä toisen haploryhmä (Paavo V.) oli aivan erilainen kuin sen pitäisi kirjallisten dokumenttien mukaan olla. Selvisi, että Fredrik Väänänen Tuusmäki 31:n Väänälästä meni naimisiin Tuusmäki 12 emännän Leena Qvintuksen kanssa, joka oli ollut leskenä 1,5 vuotta. Qvintuksella oli viikon ikäinen pieni poika Enok, joka oli avioton lapsi. Fredrik ilmeisesti tunnusti pojan omakseen. Mutta DNA-testi paljasti, että jotain muuta oli tapahtunut. Yllättäen tapahtumat alkoivat selvitä. Minuun

otti yhteyttä Theodor Tillaeus -niminen henkilö ja kertoi, että hänen näytteenensä YDNA Y37 -tuloksen lähin osuma on Paavo Väänänen. Asiaa selvitellessä kävi ilmi, että Tuusmäki 12:ssa oli ollut Leena Qvintuksen leskeyden aikoihin renkinä eräs Abraham Tillaeus. Tämä Theodor on Abrahamin veljen Wilhelm Tillaeuksen jälkeläinen. Sovimme, että hän teettää itsestään BigY-testin, joten asia selvinnee lähikuukausina.

SAULI VÄÄNÄNEN

Sukukokouksissamme on ollut mukana Sauli Väänänen, joka on Utajärven Väänäsiä. Olemme keskustelleet hänen kanssaan hänen sukuhaaransa taustasta. DNA-testi osoittaa, ettei hänen haploryhmällään ole mitään yhteistä tutkittujen Väänässukujen kanssa. Yhteiset esi-isät menevät 1500 vuoden päähän ja sitä kauemmaksi. Tässä tapauksessa on toinen suku tullut Väänäsen taloon ja ottanut talon nimen itselleen. Asiaa tutkitaan ja useita ehdokkaita on Saulilla olemassa mm. Siira-suku.

Haploryhmät muuttuvat, kun yhä useampien ihmisten näytteitä testataan. Esimerkiksi kun aloitimme BigY-testaukset, tulos minun näytteestäni oli N-Y19097. Muutaman viikon kuluttua se oli N-Y22104. Nyt kiinnostuin seuraamaan sitä ja seuraava versio minulle oli N-Y66878 ja vähän ajan kuluttua N-Y66410. Testejä tekevässä laboratoriossa näytteiden lukumäärä kasvaa koko ajan. Samalla myös haploryhmien varmistuminen paranee.

Teollisuusneuvos Heikki Väänänen 1944–2023



TEOLLISUUSNEUVOS Heikki Väänänen nukkui ikuisen uneen tiistai-aina 29.8.2023 Kuopion Lehtolakodissa. Heikki menehtyi kesän alussa todetun vakavan sairauden uuvuttamana 79-vuotiaana.

Heikki Väänänen oli yksi Suomen yritys- ja elinkeinoelämän merkittävistä hahmoista. Heikin kuolemasta uutisoitiin laajasti mediassa ja Savon Sanomien otsikointi ”Pohjoissavolaisen elinkeinoelämän isähahmo osoitti, että kyky nähdä kauemmas myös vie pitkälle”, kuvastaa monin tavoin Heikin merkittävää roolia elinkeinoelämälle.

Heikki Väänänen syntyi Maaningalla viisilapsisen perheen kuopukseksi. Heikki teki merkittävän elämäntyönsä parketteollisuuden parissa. Uran alkuvuodet 1970-luvulla Heikki Väänänen toimi

parkettiasentajana ja vuonna 1981 hän perusti Parkettiliike Väänänen Ky:n. Liiketoiminta keskittyi alkuun parkettiasennuksiin, mutta pian liiketoiminta laajeni myös parkettien maahantuontiin saakka. Tästä ajasta on liiketoiminnalla paljon merkittäviä ja kuuluisiakin parkettiurakoita, mutta kenties merkittävimmät olivat Helsingin uuden Oopperatalon parketti ja puulattioiden rakennuttaminen sekä Moskovan Metropol-hotellin lattioiden entisöinti.

Liiketoiminta kasvoi ja perustajansa mukaisesti tuli tunnetuksi tinkimättömästä laadustaan ja sana kiiri aina ulkomaanmarkkinoille saakka. Vuonna 1993 Heikki Väänänen perusti Tuupovaaraan ensimmäisen parkettitehtaan ja näin ollen asennusliikkeestä ja maahantuojasta kehittyi merkittävä Suomalaisen laatuparketin valmistaja, Karelia Parketti Ltd.

Kotiseutu ja sen elinkeinoelämän kehittäminen olivat aina Heikille lähellä sydäntä ja tästä seurauksena olikin vuonna 1998 Kuopion Sorsasaloon rakennettu moderni täysin uusi parkettitehdas. Tämän merkittävän investoinnin myötä Karelia Parketti nousi koko Euroopan viiden suurimman parketin valmistajan joukkoon. Tuotannon kasvaessa oli Karelia Parketti modernien tehtaidensa ansiosta Euroopan kolmanneksi suurin parketin valmistaja. Kaiken kasvun keskellä Heikki Väänänen ei koskaan tinkinyt tuotteen laadusta ja jatkuvasta kehittämisestä, joka varmasti kuvasi myös Heikin asennetta kaikkeen suhtautumiseen elämässä.

Nämä olivat myös ne tekijät, jotka mahdollistivat kansainvälisten markkinoiden kasvun ja menestyksen.

Yritys- ja talouselämän menestyksestä huolimatta vaatimattomuus ja nöyrä asenne olivat aina läsnä Heikki Väänäsen persoonassa. Tästä hienona esimerkkinä on se, että Karelia Parketin työntekijätkin luonnehtivat Heikkiä aina sydämelliseksi ja reiluksi, sekä työntekijöitä lähellä olevaksi yrittäjäksi. Heikki vaati itseltään aina paljon ja näin hän teki myös työntekijöilleen, ollen kuitenkin aina reilu ja avoin, sekä helposti lähestyttävä johtaja. Kovan työnteon merkitys oli Heikille aina tärkeä ja hän näytti siitä aina itse esimerkkiä kaikille alaisilleen.

Vuonna 2000 Suomen Tasavallan Presidentti myönsi Heikki Väänäselä Suomen Kansainvälistymispalkinnon sekä Teollisuusneuvoksen arvonimen. Vuonna 2015 Heikki Väänänen nimitettiin myös maatalous- ja metsätieteiden kunniatohtoriksi. Heikki Väänäselä myönnettiin myös vuonna 2020 Pyhän Karitsan Ritarikunnan komentajamerkki. Kaikki tunnustukset ovat merkittäviä asioita Heikin uran saavutuksista, mutta kuvaavat hyvin myös sitä kuinka pidetty ja arvostettu Heikki Väänänen oli niin työelämän, akateemisen yhteisön, kuin myös uskon yhteisöjen piirissä.

Elämäntyönsä asioista Heikki Väänäselä myönnettiin useita palkintoja ja kunnianimityksiä. Hän toimi uransa aikana todella monissa luottamustehtävissä myös Karelia Parketin ulkopuolella. Näistä muutamia mainitaksemme Heikki toimi muun muassa Euroopan parkettiteollisuuden järjestön perustajajäsenenä, FinPron hallintoneuvoston jäsenenä, Bella-Veneet Oy:n hallituksen puheenjohtajana, Luterilaisen kulttuurin säätiön hallituksen jäsenenä sekä Kuopion

Yliopiston neuvottelukunnan jäsenenä.

Heikki Väänäselä myös suku ja sukuseura olivat lähellä sydäntä. Hän toimi pitkään Väänästen Sukuseuran hallituksessa ja oli merkittävä osa sukuseuran kehittymistä. Heikki Väänänen on myös sukuseuran 14. kunniajäsen ja hänelle on myönnetty Sukuseurojen Keskusliiton kultainen ansiomitali suomalaisen sukuseuratoiminnan hyväksi tehdystä ansiokkaasta työstä. Heikki monasti totesikin että ”on tiedettävä mistä on tullut, jotta voi tietää minne haluaa mennä”. Juuret ja suku olivat Heikin arvomaailmassa korkealla koko elämän ajan.

Palkinnot, kunnianimitykset, luottamustehtävät ja kansainvälisestikin merkittävä ura ovat kuitenkin vain yksi osa sitä mitä Heikki Väänänen oli. Kaikkien saavutusten keskellä Heikille kaikista tärkein oli kuitenkin aina perhe. Vaimo Aino ja tytär Aava olivat Heikille aina kaikki kaikessa ja Heikki halusikin aina korostaa sitä, että mikäkin työelämän saavutuksista ei olisi ollut mahdollista ilman perhettä sekä sen tuomaa tukea ja turvaa. Heikin arvomaailmassa mikäkin ei mennyt perheen edelle ja näin ollen kuvaus siitä, että Heikki oli elinkeinoelämän isähahmo, on myös vertaansa vailla. Tyttären Aavan sanoin ”Teollisuusneuvos, Toimitusjohtaja, Hallituksen puheenjohtaja, Kunniatohtori, mutta ennen näitä kaikkia, eritoten ISÄ!”

Jäämme kaikki kaipaamaan Heikkiä ja muistamme häntä lämmöllä. Hän on jättänyt lämpimän ja unohtumattoman jäljen lukusien meidän ihmisten sydämiin, jotka saimme kunnian tuntea hänet.

Suuri osanottomme Ainolle ja Aavalle.

Kunnioittaen ja rakkaudella muistaen
Veljenpoika Aki Väänänen perheineen

Helga Inkeri Parkkinen (o.s. Toivontr. Tirronen) 1925–2021

ÄITINI ELÄMÄNVAIHEITA 96 VUODEN AJALTA JUVALLA JA SULKAVALLA

HELGA-ÄITINI syntyi Juvalla 30.12.1925 vanhempiensa Saima (o.s. Sopanen) ja puuseppä Toivo Tirrosen esikoisena. Perhe muutti v. 1927 Kaskiin kylältä Sulkavan keskusta, jossa veli Heimo syntyi v. 1929.

Toivo-isä, joka oli jäänyt 13-vuotiaana täysorvoksi ja tottunut niukkoihin oloihin, käytti Alanteesta kerättyjä uppoutukkeja oman yksikamarisen kotimökin laajentamiseen. (Alanne on Sulkavan keskustassa oleva ”joensuu”) Vuonna 1933 perhe muutti Ruottilan kylälle ostettuaan sukulaisilta Onnelan pientilan. Sen oli aiemmin omistanut Toivon eno Anshelm Väänänenkin pari vuotta.

Helga kävi koulua 1. luokan Valkealan Jokelassa (nyk. Kouvolaa) asuen setänsä Aaro Tirrosen perheessä ja jatkoi sitten Sulkavalla Heikkurilan koulussa, jonne kotoa oli oikotietä noin kolme km.

Talvisin matkat taittuivat hiihtäen kuten tuohon aikaan oli tapana. Sulkavan kirkolle oli maanteitse 17 km ja sinnekin mentiin talvisin yleensä hiihtäen oikaisten järven selkien ja rantamien kautta.

Helga opiskeli Satakunnassa Karkun evankelisessa kansanopistossa 1940-luvun alussa. Luokkakavereita oli Karjalasta asti. Opinnot keskeytyivät, kun opiston tilat otettiin Puolustusvoimien käyttöön.

VAIKEINAKIN AIKONA TULTIIN TOIMEEN
Sanonta ”Kyllä hätä keinot keksii” piti paikkansa, kun sota-aikana tehtiin koti-



Helga Tirronen oli ollut markkinoilla isänsä kanssa. Uudet kengät ovat paketissa selän takana.

konstein mm. perunajauhoja ja korvikekavia, johon laitettiin sikuria ja voikanjuurta. Ne kuivattiin uunissa, paahdettiin vielä paistinpannalla ja sitten jauhettiin hienoksi. Rintamalle tunte-mattomille sotilaille lähetettiin paketteja, joissa oli sukkia ja lapasia sekä kirjeitä ja kortteja, tietysti myös oman perheen miesväelle ja sukulaispojille ja kylän pojille, jotka olivat puolustamassa isänmaata.

Helgan Toivo-isä oli mukana linnoitustöissä, Salpalinjaa rakentamassa Sulkavalla ja joutui sitten rintamalle nk. ikämiehenä 43-vuotiaana kesällä 1941 ajomieheksi JR49:n riveihin.

Sotilaspassissa on 15 kohdetta/paikka mm. Rautjärvi, Ilmee, Kirvu, Antrea, Kangaspelto, Kivennapa, Valkeasaari ja Lempaala.

Toivo Tirronen kuljetti rintamalle ruokaa ja toi hevosrattailla tai reessä paluukyydissä toisinaan hyvin nuoria, haavoittuneita sotilaita, joiden kohtalo suretti häntä. Etenkin silloin, kun joku oli siinä matkan aikana pyytänyt häntä välittämään ehkä viimeiset terveisensä kotiin, omalle äidilleen, eikä pyynnön toteuttaminen ollut mahdollista. Saima-puolison peloista huolimatta perheenisä palasi rintamalta noin 7 kuukauden kuluttua tamikuussa 1942 terveenä kotiin.

SOTA-AIKAA

Maataloihin sai ottaa omien kotieläinten lisäksi Sulkavan kirkolta evakoiden mukanaan tuomista lehmistä hoidokin, ”lainalehmän”, jonka maidon hoitaja sai pitää. Lehmän maidosta tehdyn ja myydyin vain määrä piti ilmoittaa Kansanhuoltoon. Onnelan tilalle pääsi Lensi-lehmä, jonka kaulassa oli ollut nimilappu. Hoitoajan päätyttyä Helga vei jalkaisin lehmän takaisin Sulkavan keskustaan. Lehmän omistajasta ei ollut tietoa, eikä siitä minne paikkakunnalle he myöhemmin joutuivat.

Sulkava oli monien rintamalta tulleiden läpikulkupaikka, heidän joukossaan kotinsa jättämään joutuneet evakot. Äitini muisteli kuulleen, että evakokuormien kanssa jalkaisin kulkeneet olivat sanoneet, että täällä mäet sen kun

suurenevat. Heistä yli 600 jäi asumaan Sulkavalle. Rintamalinja oli melko lähellä ja Sulkavan pitäjän itälaidalla, Lohilahden kylällä evakuointiraja kulki keskeltä kylää niin, että osa kylän asukkaista joutui lähtemään kodeistaan kesällä 1941 toiselle laitaa pitäjää muutamiksi viikoiksi. Neuvostoliiton koneet pommittivat läheistä Savonlinnaa 29.2. ja 1.3.1940, jolloin tuomiokirkko tuhoutui.

URHEILULLINEN HELGA

Maatöiden lisäksi Toivo Tirronen teki tilauksesta mm. suksia ja hevosenlänkiä, joita Helga vei lähiseudulle joko polkupyörällä, hiihtäen tai joskus linja-autollakin. Hän kuljetti hiihtäen uusia sauvoja ja suksia sukulaisille oppaanaan vain kotitekoisen kartta, jonka avulla oikaisi järvenselkien kautta noin 15 km:n päähän naapuripitäjään Juvan Summalaan ja Kaislajärvelle, jossa asui Saima-äidin täti Amalia Maljanen perheineen. Amalian äiti oli Juvan Väänäsiä.

Sodan jälkeen, ollessaan apuna kauppiassetänsä Aaro Tirrosen perheen luona Jokelassa Helga osallistui Helsingissä v. 1947 pidettyihin Suomen Suurkisoihin Kouvolan Urheilijoiden joukkueessa. Kotipuolella hän oli mukana nuorisoseuratoiminnassa, harrasti tanhuamista ja voimistelua ja oli Sulkavan Urheilijat -41:n jäsen ja osallistui hiihtokilpailuihin isänsä tekemillä suksilla. Vuonna 1948 hän oli Savilahden Urheilijoiden viestijoukkueessa, joka voitti piirikunnallisissa kilpailuissa Mikkelissä. Nuorempana kilpahiihtoa ja mäenlaskuakin harrastanut Toivo-isä (1897-1967) lienee ollut oiva esikuva.

Toivo asui 1920-luvulla pari vuotta Lahdessa, hiihtäjälegenda Anton Collinin kotona ja oli työssä hänen kanssaan



Vihkikuva elokuulta 1951.

Metsätöyryjohtaja Toivon ja kukkia rakastavan Helgan häävalssiksi oli valittu Metsäkukka.

Lahden Pyörä- ja Puuliikkeessä. Kun hän kävi Antonin kanssa kirikaverina hiihtolenkillä työaikana, hän oli saanut saman palkan kuin puusepännöistä. Toivo Tirronen oli v. 1924 Salpausselän hiihdon 50 km:n matkalla kahdeksas, voittaja Tapani Niku.

HELGA PALASI SULKAVALTA TAKAISIN SYNNYINPITÄJÄNSÄ JUVALLE

Helgan työrura verotoimistossa alkoi Sulkavalla vuonna 1948 ja jatkui sitten Juvalle, jonne hän muutti vuonna 1951. Hiihtoharrastuksen parista SU-41:n porukasta löytyi puoliso, sulkavalainen metsätöyryjohtaja Toivo Olavi (Olli) Parkkinen, häitä vietettiin elokuussa 1951 Helgan kotipaikalla Onnelassa.

Toivo sai töitä Juvalta, jossa nuoremparinsa ensimmäinen yhteinen koti 1950-

luvulla oli Kymin Oy:n postineiti Hanna Mikkoselta ostamassa talossa, entisessä postin huoneistossa. Tuo talo oli nk. vanhan urheilukentän päässä, molemmat alueet jäivät uuden Martti Talvela -kampuksen alle v. 2020. Kotia vastapäätä, nykyisen paloaseman paikkeilla oli nk. Kansanhuollon talo, jossa oli mm. taksoitus- ja verotoimisto, Helgan työpaikka. Vuonna 1951 Helga osallistui Juvan kansallisiin hiihtokilpailuihin ja oli 5 kilometrillä toinen. Kilpailut jäivät, kun perheeseen syntyi kaksi tyttäretä.

Oma koti valmistui 1960-luvun alussa Jukajärven rannalle, jonka maisemat eri vuodenaikoina antoivat aiheen moniin runoihin ja aamu-uinti omassa rannassa sulankelin aikaan työpäivinäkin virkisti mieltä. Talvisin säistä riippuen jäällä saattoi hiihtää tai liikkuu potkurilla.

Toivo-puolison kanssa he kävivät seuramatkoilla, jolloin museot ja kirkot käytiin katsomassa.

Helga oli seurallinen ja puhelias, hän oli mukana marttatoiminnassa ja nuorempana Juvan Kirkonseudun Marttojen sihteerinä noin 25 vuotta. Mm. Ahvenanmaalle ja lähiseuduille tehdyistä retkistä syntyi hersyviä kronikoita, onnittelurunoillaan hän muisti ystäviään merkkipäivinä. Hän työskenteli verovalmistelijana 40 vuotta ja jäi eläkkeelle vuonna 1988. Välillä vaativankin toimistotyön vastapainona oli kirjoittaminen, runojen ja romaanien lukeminen sekä käsityöt. Hän piti päiväkirjaa, hänellä oli erittäin kaunis käsiala, joka säilyi aivan viime vuosiin saakka.

Unelma puutarhurin työstä ei toteutunut terveydellisistä syistä, mutta harastuksenakin puutarhanhoito toi iloa. Suuren kukkapenkin väriloisto ilahdutti myös ystäviä, samoin kuin keväisin pihanurmen vallanneet valkovuokot, joiden juuria kuten muitakin kukkia hän mielellään antoi ystäville. Hän oli Juvan Sotaveteraanit ry:n jäsen ja osallistui usein retkille.

Menneen ajan asioista kiinnostuneena äiti tiesi ja muisti paljon niin suku- kuin paikallishistoriaankin liittyvää tietoa, jota oli kuullut aiemmilta sukupolvilta ja jota valitettavasti jäi paljon tallentamatta. Puolison Toivo Olavin kuoltua v. 2007 yhteydenpito sukulaisten ja ystävien kanssa oli tärkeää, samoin lapsenlasten ja lapsenlapsen kolmen lapsen kanssa seurustelu.

Helga osallistui (SKS:n) Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkiston keruisiin ja kansalaisopiston käsityökurseille. Vielä 95-vuotiaana, viimeisenä kesänään



Omaisten kokoama muistokirjanen kertoo Helgan kirjoitus- ja käsityöharrastuksesta.

vuonna 2021 hän neuvoi ”amerikkalaisen mallin mukaisia” patalappuja lahjaksi ystäville ja sukulaisille ja virkkasi isoäidinneliöitä. Neliöistä kootut työt olivat mukana kesällä 2021 Juvan Käsityöläiset ry:n katutekstiiliprojektissa, joka oli osa *Luovuudella voimaa ja viihtyvyyttä Juvalle* -hanketta. (Ks. Sukupuu n:o 29)

Erilaisista sairauksistaan huolimatta äidin positiivisesta elämänsenteestä kertoo hänen joulukuisen *Sininen hetki* -runonsa lauseet: ”Pieneen onnen hetkeen tartu! Suuria iloja ei kaikille kartu.” Oltuaan alle kaksi kuukautta Juvan sairaalassa, Helga nukkui pois siellä 96-vuotissyntymäpäivänsä iltana 30.12.2021 läheisten läsnä ollessa. Korona-ajan rajoitusten vuoksi muistotilaisuuteen 29.1.22 sai osallistua vain 20 henkilöä.

Helga Inkeriä jäivät kaipaamaan tyttäret, kaksi lastenlasta ja kolme lapsenlapsen lasta ja velivainajan kaksi poikaa perheineen, muut sukulaiset ja ystävät.

Kokosi Leena Mäkinen, vanhin tytär.

Myllyllä ja maailmalla, Pauli K. Väänänen

*Tuula Anttila ja Veijo Väänänen
Kuvat: Veijo Väänänen ja Pauli Väänäsen kotialbumi*

OULUN PUOLEN VÄÄNÄSISTÄ voi kertoa monta erikoista elämäntarinaa. Yksi niistä alkoi kovana pakkasyönä 15. maaliskuuta 1941. Silloin syntyi Kiimingin Myllylammella poika, joka kastettiin Pauli Kaler-voksi. Vanhemmat, Yrjö Matias Väänänen ja Anna, os. Väisänen, olivat vähän aiemmin muuttaneet Kiiminkiin toiselta myllyltä Utajärveltä.

KIIMINGIN MYLLYLAMMELLA

Myllyt ovat olleet tärkeä osa maaseudun elämänmenoa ja elinkeinorakennetta ja niiden toimintaa säädeltiin. Varmaan Myllylammella oli Laurinkosken voimin aiemminkin jauhettu viljaa, mutta se mylly, jota Paulin vanhemmat hoitivat, oli saanut kuvernöörin luvan 1908. Mylly oli vielä varsin vaatimaton eikä sota-aika antanut mahdollisuuksia sen kehittämiseen. Teho oli niin pieni, että Laurinkosken vesivoima ei riittänyt samanaikaiseen sähkön tuottamiseen ja viljan jauhamiseen, vaan jauhamisen aikana sähköt saattoivat olla poikki.

Oma vaikeutensa oli se, että Kiiminkijoessa ei lähitienoilla ollut pysyvää siltaa, vaan sellainen rakennettiin ja purettiin vuosittain. Joskus kevättulva kuitenkin ehti viedä sillan, vaikka se purkaminen pyrittiin tekemään ennen jäidenlähtöä. Uudelleen rakentaminen, aina kyläläisten talkoovoimin, tapahtui matalan veden aikaan alkukesällä. Siltatarpeita varten oli hyvä, että lähistöllä oli saha!



Pauli K. Väänänen viihtyy kotona ja maailmalla. Tarinoita on paljon, jopa henkseleistä. Seinätaulu kertoo Suomen yrittäjiin keskusliiton myöntämästä kultaista yrittäjärististä.



Yrjö ja Anna Väänäsen perhe, Pauli on noin kolmivuotias.



Ilmakuvasa vuodelta 1965 näkyy vasemmalla Paulin syntymäkoti Kiimingin Myllylammella, oikealla uudempi asuinrakennus sekä perheen koskivoimaan perustuva yritys.

Isä sahasi siltapuiden lisäksi rakennustarvikkeita ympäristön asukkaille. Myllyn yhteydessä oli myös höyläämö, jossa höylättiin monen koulun rakennustarvikkeet. Kenttäsiirkelille löytyi työtä myös vastaperustetuilla asutustiloilla.

Perhe jatkoi myllyn pitoa ja kehittämistä. Vuonna 1984 tehtiin iso remontti, johon sisältyi kanavan ja padon uusiminen. Vuonna 1990 uusittiin ylä- ja alakanavien väylät. Uudistamisprosessi kesti 18 vuotta lukuisien valitusten vuoksi. 1990-luvulla saatiin Laurinkosken vesi-voiman käyttöoikeus. Alkuperäinen kuvernöörin lupa on edelleen lainvoimainen.

Mylly ja saha olivat toiminnassa vuoteen 2004 saakka. Silloin kesäkuussa myllyn sähkökeskuksessa syttyi tulipalo, joka tuhosi myllyn ja sahan. Uutta myllyä on rakennettu maan pinnan tasolle, turbiinit on pääosin asennettu.



Saha ja mylly paloivat kesällä 2004. Tilalle on rakenteilla voimalaitos ja mylly.

UUTUUSTUOTE: MUOVI

Pauli K. Väänäsellä oli yritteliäs mieli jo nuorena. Teinipoikana, vuonna 1956, hän näki lehti-ilmoituksen, jossa etsittiin jälleenmyyjää muovialan tuotteille. Tästäpä 15-vuotias innostui ja päätti tilata tarvikkeiden myytäväkseen. Paketti tuli Kiimingin postiin, mutta Paulilla ei ollut heti rahaa lunastaa pakettia, vaikka silloinen 4000 markkaa ei hänen mukaansa ollut enempää kuin nykyiset seitsemän euroa. Poika joutui monta kertaa pyytämään postinhoitajaa pitämään paketin palauttamatta ja lupasi hankkia rahat. Kun isä sai pienen palkkion, Pauli pyysi ja sai rahat tältä.

Isän ollessa sahaushommissa Somero-vaarassa asutustiloilla, Pauli teki ensimmäiset kaupat muovituotteista. Myyntimatkat taittuivat veljen polkupyörällä. Siitä alkoi Paulin ura kauppiaina.

Kauppamatkat laajenivat lähiympäristöön. Pyörän molempiin päihin asennettiin vanerilaatikot, joissa Pauli pystyi kuljettamaan myytäviä tuotteita. Ne olivat kevyttä taloustavaraa, kuten kahvikuppeja, mukeja, lautasia ja hammasharjakoteloita.

Kauppamatkat pitenivät. Puolangan markkinoille Pauli laittoi oman myyntipöydän, kauppa kävi hyvin ja pöytä tyhjeni tuotteista. Etelä-Pohjanmaalta tulleet kauppiat huomasivat tämän ja tarjosivat yhteistyötä: Voisiko Pauli myydä provisiolla myös heidän tuotteitaan? Markkinoiden jälkeen kauppiat pyysivät Paulia mukaan heidän myyntikiertueelleen, Pauli kieltäytyi, hän halusi olla itsenäinen yrittäjä. Puolangalle Pauli oli pyöräillyt, kylä kylältä, tuotteita samalla myyden. Hän tietysti pyöräili myös takaisin kotiin.

Myyntireviiri laajeni. Kulkuneuvona oli edelleen velipojan polkupyörä. Siilinjärvellä se kerran särkyi ja oli ostettava uusi.

Malli oli tummanpunainen ”Kulkijapoi-ka.”

Onnistuneen myyntikiertueen jälkeen Pauli halusi matkustaa Helsinkiin. Pyörän ja myymättä jääneet tavarat hän lähetti junalla Ouluun. Helsingistä on jäänyt mieleen se, että Stockmannilta ei löytynyt sopivia uusia henkseleitä!

Samalla matkalla Pauli otti yhteyttä tavarantoimittajaansa Poriin, halusi tulla esittelytymään. Johtaja oli itse juna- asemalla vastassa komealla ”Amerikan raudalla.” Johtajan kotona oli lämmin vastaanotto, ja sitten talon tytär esitteli Porin kaupunkia. Paulille tarjottiin työtä sekä mahdollista vävyn paikkaa, mutta hän halusi edelleen jatkaa omaa itsenäistä uraansa.

Pauli sai ajokortin 19-vuotiaana alkuvuodesta 1960. Samana keväänä hän osti ensimmäisen pakettiautonsa. Juhannuksen jälkeen hän lähti kaupoille Koillismaalle, Kainuuseen ja Kuhmoon. Myyntiin olivat tulleet muovin lisäksi tekstiilit. Kauppaa tehtiin savottakämpillä ja myös vankityömaalla Hyrynsalmella. Pisin kauppareissu kesti puolisen vuotta.

SITKEÄÄ PIIRITYSTÄ

Syksyllä 1961 Pauli lähti suorittamaan asepalvelusta Helsingin Ilmatorjuntarykmenttiin. Eräällä iltalomalla hän näki nuoren naisen kävelevän tanssilavalle päin. Pauli kysäisemään, että voitaisiinko kävellä yhtä matkaa? Illan kuluessa tanssittiin, mutta tarjotusta limonadista Leena kieltäytyi. Yhdessä tanssiminen kyllä jatkui. Jatkossa vaihdettiin muutamia kirjeitä.

Jossain vaiheessa Leena muutti Helsingistä kotiseudulleen Kerimäelle. Pauli sai tiedon Leenan muutosta ja suuntasi

eräällä myyntimatkalla samalle paikkakunnalle. Hän pyysi yöpaikkaa Leenan kotoa, mutta ei saanut sitä. Myöhemmin Pauli kuuli Leenan muuttaneen Hyvinkäälle. Jälleen hän etsi tytön – ja se tapaaminen johti kihloihin 23.11.1963. Häät pidettiin 7.6.1964 Kerimäen Kumpuranassa.

OMA TUKKUVARASTO JA MYYMÄLÖITÄ

Kaupankäynti jatkui edelleen. Vuonna 1972 Pauli perusti tukkuvaraston Ratakadulle Ouluun. Vuonna 1980 hän osti lisäksi varastohallin Veistämötieltä. Siellä työskenteli kaksi–kolme henkilöä. Tontin 25 vuoden vuokrasopimuksen umpeutuessa Pauli osti sen Oulun kaupungilta.

Ensimmäisen tukkukaupan hän teki ylikiiminkiläisen kauppiaan Eila Märsyn kanssa. Samana päivänä hän teki kaupat myös Muhoksen, Utajärven ja Vaalan kauppiaiden kanssa. Tukkuasiakkaita oli todella paljon, Nuorgamista Helsinkiin, koko maan kattava verkosto.

Vähittäiskauppa tuli uudelleen kuvioihin vuonna 1984. Tavaramylly-niminen myymälä perustettiin Utajärvelle vuonna 1984, Puolangalle 1987, Ylikiiminkiin 1990, Muhokselle 1992. Kemistä hän osti 1950-luvulla perustetun Asuste-Matelan. Tavaramylly-myymälät tarjosivat naisten, miesten ja lasten vaatteita, asusteita ja kenkiä.

Vähitellen kaupoista kuitenkin luovuttiin. Oulun Ruskon tukkuvarasto on edelleen toiminnassa, ja asiakastapaamiset sovitaan puhelimitse.

TAPAHTUMARIKAS VUOSI

Vuodesta 2004 tuli silloin 63 vuotta täyttävälle Paulille erityisen tapahtumarikas.



Pauli ja Leena Väänäsen avioliitto on kestänyt pian 60 vuotta. Lapsia on syntynyt neljä poikaa ja kolme tyttöä.

5.6.2004 Ylikiimingin Tavaramylly lopetettiin. 6.6.2004 myllyn sähkökeskuksessa syttyi tulipalo, joka tuhosi myllyn ja sahan. 7.6.2004 oli Leenan ja Paulin 40-vuotishääpäivä.

Parin viikon päästä juhlittiin esikoistyttären häitä Utajärvellä Merilän kartanossa ja taas pari viikkoa sen jälkeen nuorimman tyttären häitä Oulun Rauhalassa. Juhlavieraita oli molemmissa häissä n. 100 henkilöä.

”RUUKINPATRUUNAKSI”

Vielä tuli Paulille innostava haaste ihan uudelta suunnalta.

Pieksämäen Haapakoskella on 1840-luvulta asti sijainnut ruukki, jossa

alkuun nostettiin ja jalostettiin järvimalmia. Ruukin historia on tavattoman monivaiheinen, omistajia on ollut monia, niin on konkursssejakin. Toiminta kuitenkin jatkui vuoteen 2011. Järvimalmia ei toki ollut nostettu enää vuosikymmeniin, mutta tehtaassa valettiin muualta hankittua rautaa ja terästä.

Viimeinen omistaja- ja johtajaperhe, Luhtiset, osti ruukin kulttuuri- ja teollisuushistoriallisesti arvokkaat rakennukset Kymmene Oy:ltä vuonna 1966. Juhani Luhtinen johti yritystä runsaat 30 vuotta ja sitten vielä hänen poikansa Tero Luhtinen vuoteen 2011. Työntekijöitä oli näinä vuosina tusinan verran.

Päätettyään lopettaa yrityksen Tero Luhtinen alkoi myydä sen koneita. Paulin ja Leenan poika Jari Väänänen huomasi netissä tarjolla olevan pylväsporakoneen ja ilmoitti siitä isälleen. Lähdetäänkö Savoon katsomaan? Haapakosken myytäviä työvälineitä oli julkisesti esitelty jo pari viikkoa aiemmin, mutta Väänäsilä järjestyi erillinen tapaaminen.

Paikka teki ison vaikutuksen molempiin miehiin. Pauli K. oivalsi, että historiallinen miljöö ja yli 150 vuotta teollisuushistoriaa on jotain, jota ei saisi hävittää. Irtaimiston myynti merkitsisi, että kokonaisuus menettäisi arvonsa. Omistajat jäivät miettimään tätä sanomaa ja ottivat ennen pitkää yhteyttä: Teetkö tarjouksen?

Jouluaatonaattona 2011 allekirjoitettiin Oulussa kauppa, johon sisältyi koko Haapakosken ruukki sellaisena, kuin se oli päättänyt toimintansa. Pari tuntia kaupanteon jälkeen, kotimatkalla Jämsäliin Paulin puhelin soi. Savon Sanomien

toimittaja oli jo ehtinyt kuulla kaupasta ja halusi haastatella.

”Paikka on ainutlaatuinen, oikea teollisuushistorian aarreaitta, sillä tehdashallissa ovat koneet ja laitteet tallella ja työmiesten arki on aistittavissa. Karu raudantuoksuinen valimo ja konepaja laitteineen pysäyttää. Suojellussa ruukkimiljöössä näkyvät teollisuushistorian kerrokset”, kerrotaan ruukin esitteessä, joka löytyy verkosta.

Jari Väänänen Jaana-puolisonsa kanssa ihastui Haapakosken miljööseen ja he muuttivat sinne asumaan ja entisöimään paikkaa matkailukohteeksi Museoviraston valvonnassa. Välillä työmiehistöä täydensi isä-Pauli. Äiti-Leena tuli silloin muonittajaksi koko työporukan tyytyväisyydeksi.

Yhteinen ponnistelu katkesi yllättäen Jaanan menehtyessä sairauskohtaukseen syksyllä 2022.

Haapakoskella kuitenkin järjestetään tilauksesta opastettuja kierroksia. Haapakosken ruukki -hakusanalla löytyvät hyvät selostukset ja yhteydenotto-ohjeet.

PÄIVÄÄKÄÄN EN

Pauli K. Väänänen on tyytyväinen monivaiheiseen elämänpolkuunsa. Nuoruuden pitkät pyörämatkat loivat peruskuntoa, joka kantaa edelleen. Haapakosken ruukin ilmaantuminen elämään oli 70-vuotiaasta innostava käänne. Lapsuudenkodin työmaa pitää sekin vireänä. ”Päivääkään en vaihtaisi pois”.

Innostavaa on myös ollut tutustua sukuhistoriaan, joita Jari-poika on saanut selville. Mutta se on sitten jo oma juttunsa.

Stipendin siivittämänä kasvatustieteen kandidaatiksi

Anniina Leskelä

OLEN 23-vuotias, alun perin utajärveläinen opiskelija, ja kuulun Väänästen sukuun äitini puolelta.

Opiskelen pääaineenani kasvatustieteiden psykologiaa opetus- ja kasvatustieteen tutkinto-ohjelmassa Oulun yliopistossa neljännen vuoden aikana. Sivuaikoina olen opiskellut erityispedagogiikkaa sekä lasten ja nuorten psyykkisen hyvinvoinnin opintokokonaisuuden. Nyt maisterivaiheessa olen ajatellut suorittaa opettajan pedagogiset opinnot, jotka mahdollistavat kasvatustieteen opetustehtävissä toimimisen ammattillisella toisella asteella, vapaan kansainvälistystyön oppilaitoksissa sekä yksityisten koulutusorganisaatioiden järjestämässä koulutuksessa.

OPINALANI KASVATUSTEET

Koska koulutukseni herättää usein kysymyksiä ihmisissä, voisin avata sitä hieman tarkemmin. Opintoni pitävät sisällään muun muassa ihmisen psyykkiseen kehitykseen, kasvuun ja oppimiseen sekä näiden ohjaamiseen liittyviä teemoja ja ilmiöitä. Meistä tulee valmistuttuamme esimerkiksi johtamisen ja henkilöstön kehittämisen sekä lasten, nuorten ja aikuisten psyykkisen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemisen asiantuntijoita. Ammattinimikkeitä on satoja, kuten projektipäällikkö, tutkija, henkilöstöneuvoja, suunnittelija, kouluttaja ja asiantuntija.

Kasvatustieteen psykologit eivät kuitenkaan ole luokanopettajia tai laillistettuja psykologeja. Lasten ja nuorten

mielenterveysongelmien uhkaavasti lisääntyessä kouluissa kärsitään kuraattori- ja koulupsykologipulasta. Asian tuntijuutemme sopisi erittäin hyvin koulumaailmaan ja olisi vastaus tähän resurssipulaan. Työnteon esteenä on kuitenkin soveltuvan tehtävänimikkeen puuttuminen. Asiasta onkin tehty kansalaisaloite, jotta voisimme tulevaisuudessa työskennellä koulussa psykologien ja kuraattoreiden rinnalla. Tässä olisi myös itselleni sopiva toimenkuva jatkossa, sillä olen erityisesti kiinnostunut yksilöpsykologiasta sekä lasten ja nuorten auttamisesta mielenterveysasioissa.

STIPENDILLÄ UUSI TIETOKONE!

Korona-aikana yleistynyt etäopetus jatkui yhä syksyllä 2022 ja teknisten välineiden tuli olla kunnossa etäluennoilla. Kannettava tietokoneeni oli kipeästi päivittämisen tarpeessa, sillä se sammui usein kesken luennon. Olin aloittelemassa kandidaatin tutkielmani ja minua huoletti, miten saan tehtyä niin suuren työn rikkinäisellä koneellani. Opiskelijan tuloilla uuden laadukkaan läppärin ostaminen ei olisi onnistunut, mutta onneksi kuulin isotädiltäni Väänästen sukuseuran opiskelijastipendimahdollisuudesta. Hain stipendiä ja ilokseni sain kuulla saaneeni sen.

Stipendin avulla pystyin hankkimaan erittäin laadukkaan kannettavan tietokoneen sekä ylijääneillä rahoilla



erinomaiset nappikuulokkeet etäluentoja varten.

Vaikka koronakriisi alkaa olla historiaa, hybridi- ja etäopetus jatkuvat ainakin Oulun yliopistossa useilla kursseilla. Tykkäänkin opiskella vaihtelevissa paikoissa aina kahviloista kirjastoihin. Tässä hyvin vaimentavat kuulokkeet ja nopeasti toimiva läppäri ovat välttämättömiä.

KANDINTYÖ OPISKELU-UUPUMUKSESTA

Pääsin kirjoittamaan kandidaattitutkielmani uusilla välineillä kevätlukukaudella 2023. Toteutin tutkielmani kuvailevana kirjallisuuskatsauksena ja sen aiheena oli yliopisto-opiskelijoiden opiskelu-uupumuksen taustalla vaikuttavat persoonallisuuspiirteet.

Opiskelu-uupumuksella tarkoitetaan pitkittynyttä stressioireyhtymää, jossa korostuvat kokemus väsymisestä, kyynisistä suhtautumisesta ja riittämättömyyden tunteista opiskelua kohtaan. Opiskelu-uupumus on lisääntynyt voimakkaasti viime

vuosina ja koenkin tärkeäksi tunnistaa uupumusvaarassa olevat yksilöt, jotta uupumusta voitaisiin ennaltaehkäistä tehokkaammin. Yksilölliset ominaisuudet, kuten persoonallisuus, vaikuttavat uupumuksen kokemukseen. Siispä lähdin selvittämään viiden suuren persoonallisuuspiirteen, eli neuroottisuuden, ekstroversion, sovinollisuuden, tunnollisuuden ja avoimuuden, yhteyksiä opiskelu-uupumukseen ja sen dimensioihin, eli ekshaustioon, kyynisyyteen ja riittämättömyyteen.

Tutkielman aineiston analyysi osoitti, että persoonallisuuden piirteillä on suuri merkitys opiskelu-uupumuksen enustamisessa. Korkea neuroottisuus sekä matala ekstroversio, sovinollisuus, tunnollisuus ja avoimuus ovat riskitekijöitä opiskelu-uupumukselle. Matala neuroottisuus ja korkea ekstroversio, sovinollisuus, tunnollisuus ja avoimuus taas suojaavat opiskelijaa uupumukselta. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää uupumuksen ennaltaehkäisyssä esimerkiksi stressitekijöitä vähentämällä ja kehittämällä suotuisia persoonallisuuspiirteitä. Jatkotutkimusta tarvittaisiin erityisesti siitä, miten tuloksia suojaavista ja altistavista tekijöistä voitaisiin käytännössä hyödyntää uupumuksen ennaltaehkäisyssä. Tähän voisin perehtyä vuoden päästä pro gradu -tutkielmassani.

Kandidaattityöni pääsee halutesaan lukemaan kokonaisuudessaan netistä Oulun yliopiston julkaisuarkistosta Jultikasta nimelläni haettuna. Työläs kirjoitusprosessi palkittiin ja sainkin lopulta tutkielmani arvosanaksi parhaan mahdollisen. Haluankin kiittää Väänästen sukuseuraa opintojeni tukemisesta ja mahtavista välineistä, jotka helpottavat myös nyt alkavia maisteriopintojani.

Väänästen luontokilpailuun osallistui kolme kaupunkikoulua Kuopiosta

Eeva-Riitta Piispanen

Kuvat: Eeva-Riitta Piispanen ja Riitta Mäkinen

ERITTÄIN TASAVÄKISESSÄ kilpailussa Länsi-Puijon 4-luokkalaisten ylsivät ensimmäiselle sijalle, Martti Ahtisaaren 3-4-luokkalaisten toiselle sijalle. Kolmanneksi sijalle tulivat Snellmanin koulun 4-luokkalaisten ja Niiralan yksikön valmistavan luokan oppilaat kunniamaininnoin. Kilpailuun osallistui yhteensä noin kaksisataa 3-4. luokkien oppilasta.

Kevään 2023 kilpailu käytiin 3.4.–12.5. välisenä aikana. Koululaiset toimivat ryhmissä ja valitsivat kilpailutöidensä havainnot ja esitysmuodon itse. Martti Ahtisaaren koulussa oppilaat eivät lannistuneet kevään viipymisestä, vaan oivalsivat oikullisen säätilan olevan hyvä havaintojen kohde.

Kutsukilpailu toteutettiin Väänäsvuon ydinalueilla nyt toista kertaa. Kahden kilpailukierroksen aikana arviolta kolmesataa 3-4. luokkien oppilasta on ollut kilpailun vaikutuspiirissä. Väänästen tavoitteena on vakiinnuttaa kilpailu avoimeksi, johon osallistumista alakoulut voivat itse hakea.

Oppilasryhmät esittelivät kilpailutyönsä 17.5. Väänästen sukuseuran edustajille Riitta Mäkiselle ja Eeva-Riitta Piispanelle. - *Esitykset olivat taitavasti tehtyjä ja olimme erittäin vaikuttuneita oppilaiden taidoista*, Väänästen edustajat kertoivat. Kilpailutyöt kaikissa kouluissa olivat taiteellisia, jopa runollisia. Oppilaat olivat koonneet luontohavainnot hienoiksi



Palkintojenjakotilaisuuden kuopiolaiset koululaiset opettajineen 23.5.2023.



Kilpailun aloitteentekijä Kalervo Väänänen (ylh. oik.) ja käytännön organisaattori Eeva-Riitta Piispanen (alh.vas.) palkittavien oppilaiden ja heitä ohjanneiden opettajien kanssa.

esityksiksi digitaalisin työvälinein, mutta lopputuloksiin oli tarvittu paitsi valokuvauksen, myös musiikin ja tarinankerronnan taitoja sekä tarkkakätistä piirustustaitoa.

Palkinnot jaettiin Niiralan koulussa Kuopiossa 23.5. Kilpailutöistä jokaisella oli omanlaisensa ansiot ja niitä oli lähes mahdoton laittaa paremmusjärjestykseen. Siksi myös kouluille myönnetyt palkinnot jaettiin pienin euromääräisin eroin. Tällaiseen onnistumiseen on ehdottomasti tarvittu innostavia opettajia ja innostuneita oppilaita.

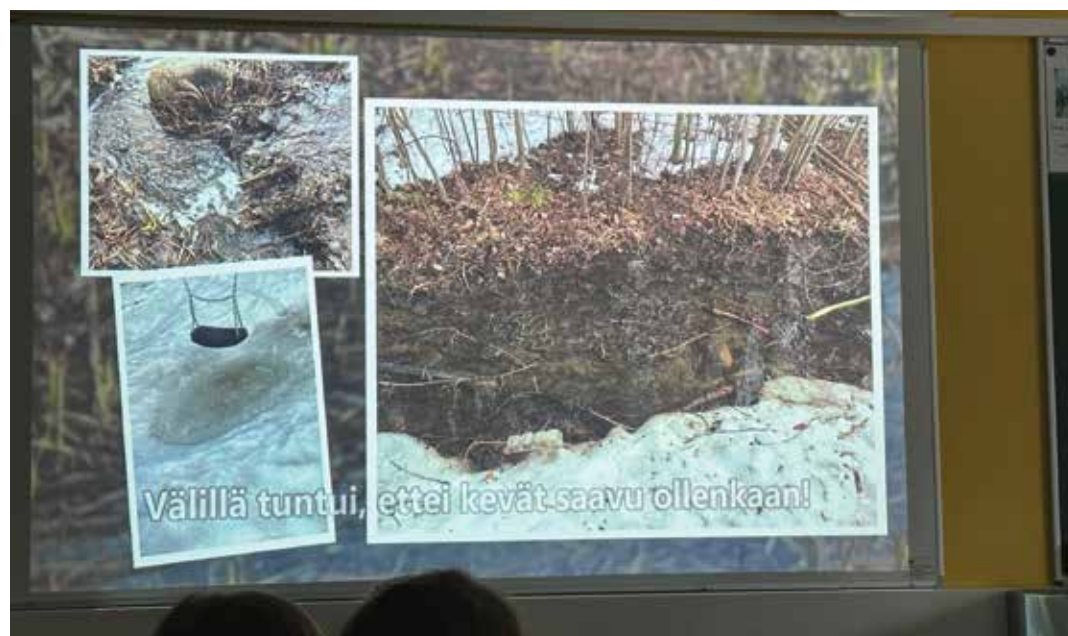
– Mikäli aiomme selittää ihmisen aiheuttaman globaalin lajikadon, on tärkeää, että mahdollisimman monella on henkilökohtainen luontosuhde. Toivomme, että Väänästen sukuseura voi omalta pieneltä osaltaan olla tukemassa lasten tutustumista ympäröivään luontoon ja vahvistaa heidän käsitystään monimuotoisen elämän tärkeydestä, sanoi professori Kallervo Väänänen, joka on ideoinut tämän

alakoululaisten luontokilpailun yleisen luontokiinnostuksen lisäämiseksi.

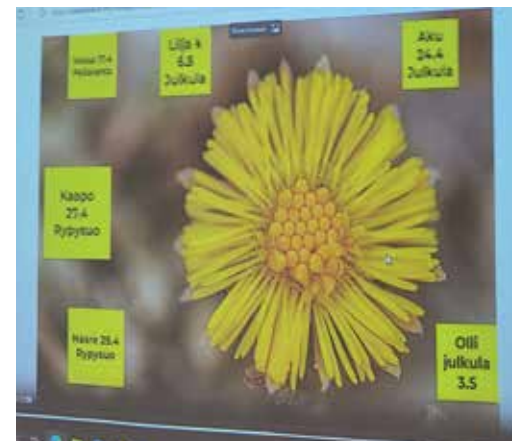
Kilpailun myötä kunnioitetaan myös merkittävän luonnontuntijan ja -ystävän, Kuopiossa vaikuttaneen lehtori Betty Väänäsen elämäntyötä. Väänästen sukuseura ry, joka perustettiin vuonna 1937, on yksi maamme vanhimmista sukuseuroista. Seuran olemassaolon aikana, yli 85 vuodessa, teollisten tarvikkeiden tuotanto ja ilmaston lämpeneminen ovat johtaneet merkittävään luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen.

Minervan pöllö on noussut siivilleen. Luontokilpailu on osoitus vastuullisuudesta ja kilpailukierrosten jatkaminen on kirjattu Väänästen toiminnan suuntaviivoihin. •

Lukija, jos toimit alakoulussa ja haluat saada lisätietoa mahdollisuudesta osallistua Väänästen luontokilpailuun, ota yhteyttä: vaanastensukuseura@gmail.com tai eevis@piispanen.fi



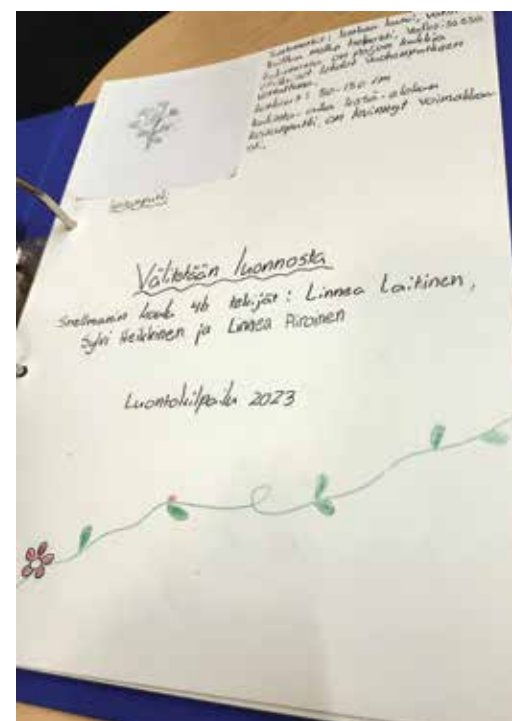
”Välillä tuntui, ettei kevät saavu ollenkaan”, oli yksi Martti Ahtisaaren koulun diaesityksen tekstityksistä.



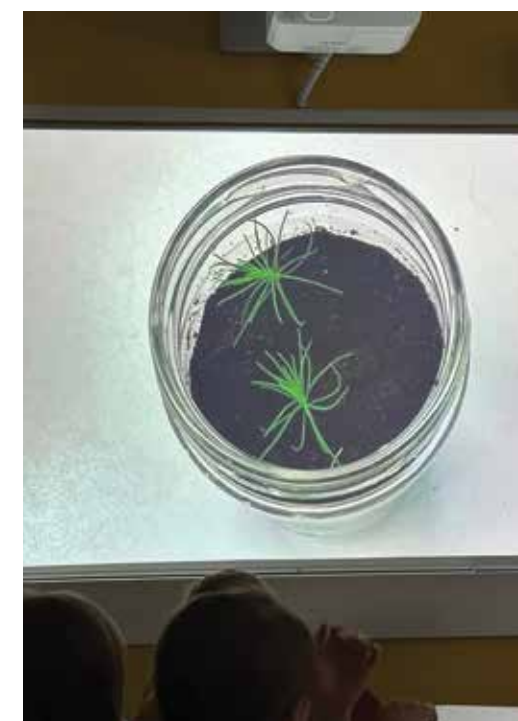
Länsi-Puijon koulussa seurattiin kevään etenemistä laji lajilta.



Länsi-Puijon koulun kilpailijoiden kuvaesitys alkoi hausalla karttakuvalla alueesta.



Snellmanin koulussa oli ahkerointu myös käsin kirjoittaen ja piirtäen.



Yksi Martti Ahtisaaren koulun kilpailutöistä seurasi männyn vaiheita siemenestä lähtien.

Mikko Väänänen, suvun uusin tunnustettu runoilija

SANOMALEHTI KARJALAINEN muiden muassa uutisoi syyskuun 2023 lopussa, että Kontiolahdella asuva Mikko Väänänen on saanut Nihil Interit -runousyhdistyksen palkinnon teoksestaan *Q*. Lyhyen nimen saanut runokirja on ilmestynyt keväällä Poesia-osuuskunnan kustantamana.

– Kuka Mikko Väänänen?, alkoivat sukuseuran aktiivit selvittää Outi Pyymäen raportoinnin jälkeen. Ja löytyihän mies, Intiasta. Ja miehen kirjoja kirjastosta. Kahden runoteoksen lisäksi hän on kirjoittanut Intiasta ja sen uskonnoista. Lisäksi toimitus sai tietää seuran aktiiveilta, että Mikolla on niin ikään kunnostautunut sisar, Aino Väänänen, Hailuotoon asettunut valokuvataiteilija. Hänen tarinoihinsa aiomme syventyä ensi vuonna.

Mikolle toimitussihteeri postitti muuttaman kysymyksen. Itse kirja *Q* antoi jo vähän osviittaa, mitä kysyä.

*”En pelkää.
Jäseneni leviävät
joka suuntaan*

*Huopalahteen, Benaresiin,
Korsoon, Kauhavalle, Troijaan
Suonenjoelle, Thiruvananthapuramiin.”*

Olet ilmeisesti kotonasi aika monilla seuduilla. Nykyään olet kirjoilla Kolin liepeillä, mutta missä oli lapsuudenkoti ja missä muualla olet asustanut?

Synnyin (1980) Hyvinkäällä, jonne savolaiset vanhempani olivat muuttaneet ennen syntymääni. Paluumuutimme Suonenjoelle vuodeksi, kun olin kolmevuotias, mutta palasimme sitten taas Hyvinkäälle. Kun olin 12-vuotias, perheeni muutti Belgiaan. Asuimme siellä neljä vuotta.

Opiskelin Jyväskylässä ja olen asunut sen jälkeen Helsingissä, Tampereella, Suonenjoella ja nyt Pohjois-Karjalassa.

Missä on Väänäs-taustasi? Tähän liittyen voisit myös vähän pohdiskella kytköksiäsi Pähkinäsaaren rauhan rajalinjaan, mihin yksi runosi viittaa.

Olen Maaningan Kurolanlahden Väänästen jälkeläisiä. Isoisoisoisäni on v. 1866 syntynyt Aukusti Väänänen. Monella tapaa koen juurieni olevan lapsuuden kotikaupunkini Hyvinkään (ja yleisemmin Uudenmaan) lisäksi Savossa ja juuri Suonenjoella, Lempyyllä.

Ystäväni ovat kutsuneet minua yleensä Väänäseksi ja tehneet siitä erilaisia väänöksiä. Näitä väänöksiä on muun muassa Vände, Vänskä ja Väinämöinen. Usein nimeeni on liitetty erilaisia alkuliitoksia. Olen siis ollut niin Rokki-Väänänen, Jazz-Väänänen kuin Mökki-Väänänenkin.



Mikko meditoi tuhat vuotta vanhassa buddhalaistuostarissa, joka sijaitsee 3900 metrin korkeudessa Dhankarissa Spitin laaksossa.

Olen tietenkin kantanut tämän nimen ylpeydellä, vaikka joskus nuorempana olisin ehkä halunnut harvinaisemman ja ”hienomman” nimen.

Ajattelen väänäsyyden (jonka ilmentymä minäkin olen) liittyvän elimellisesti savolaisuuteen, jonkinlaiseen ”viäntämiseen”. Isoisäni Pentti Väänänen oli juuri tällainen verbaaliakrobaatti ja armoitettu tarinankertoja, jonka luulen vaikuttaneen paljon kiinnostuksessani kieltä ja sen mahdollisuuksia kohtaan. Taksikuskina ja maanviljelijänä toiminut Pentti-pappa kertoi loputtomasti tarinoita, joiden todenperäisyyden laita jäi aina kuulijan päätettäväksi. Näissä tarinoissa kieltä käytettiin luovasti ja todellisuutta tarkasteltiin monesti hieman yllättävästä näkökulmasta.

Itävaltalainen filosofi Ludwig Wittgenstein sanoi, että ”kieleni rajat ovat maailmani rajat”. Monet kielifilosofit ovat todenneet, että kieli ohjaa ajatteluaamme, että itse asiassa ajatuksemme ja maailmankuvamme ovat pitkälti kielen ja sen sääntöjen luomia. Me emme ole vapaita ajattelemaan, mitä tahansa, vaan ajattelemme kielessä, sen ohjaamana. Savon murteessa tätä kielen normatiivisuutta haastetaan kiehtovalla tavalla. Puhuja haastaa kielen konventioita ja venyttää ja vääntää sitä jatkuvasti uusiin muotoihin.

Vaikka oma puhekieleni on eteläsuomalaista yleiskieltä, olen ollut lapsesta asti Savon murteen ja väänäsläisyyden vaikutuspiirissä. Vaikken olekaan liiemmästi kiinnostunut murrerunoudesta, näen savon murteen tavan käyttää kieltä ja



Mikko Väänänen Pohjois-Intiassa, Chitkulissa
Kinnaurin laaksossa, lähellä Kiinan rajaa.

runouden välillä paljon hedelmällistä yhtäläisyyttä. Tämä on vaikuttanut omaan runouteeni, jossa huumori ja kielellä leikkittely ovat voimakkaasti läsnä.

Ehkä tästä voidaan johtaa aasinsilta Pähkinäsaaren rauhaan ja siihen, kuinka se vieläkin jakaa Suomen kahteen osaan. Tästä voidaan tietenkin johtaa myös suurempi kysymys idän ja lännen kohtaamisesta ja yleensäkin kulttuurien ja ihmisten kohtaamisesta. Tämä on kysymys, joka on kiinnostanut minua kovasti.

Merkintöjä Intiasta -teoksen keskeisenä lähtökohtana on kohtaaminen, minun ja Intian kohtaaminen, tai länsimaisen ajattelun ja itämaisen ajattelun kohtaaminen. Q:ssa tuo kohtaamisen teema toteutuu niin ihmisen ja taivaankappaleen, kuin ihmisen kirjaimen, merkin välillä. Voimmeko ymmärtää toisiamme?

Voimmeko lukea kulttuuria, ympäristöämme? Voimmeko kohdata?

Nämä ovat kysymyksiä, joiden parissa tunnun askartelevan yhä uudestaan ja uudestaan. Ajattelen, että vastaus on varmaankin lopulta tuo juuri kysymisen akti ja halua olla avoin sekä käydä dialogia. Kysyminen ja vastaus ovat loputtomasti syvenevä polku. Tätähän voi vaikka verrata Kuun loputtomaan kiertoliikkeeseen taivaalla.

Siitä taas voidaan johtaa kysymys siitä, voiko tällaisen loputtoman polun avulla mitään selkeää perimmäistä vastausta hyväksyä. Voinko hyväksyä sen, että elämä tapahtuu lopulta ottamalla yhden askeleen kerrallaan?

Miten kiinnostuit juuri Intiasta ja itämaisista uskonnoista?

Opiskellessani filosofiaa koin jonkinlaisen kriisin akateemisen filosofian kanssa. Yliopistossa opiskeltu filosofia käsitteeli hyvin abstrakteja asioita eikä tuntunut liittyvän kovin vahvasti ihmisten koettuun elämään ja jokapäiväisiin kysymyksiin. Tässä vaiheessa aloin kiinnostua uskonnoista ja uskonnollisesta ajattelusta ylipäänsä.

Itämainen ajattelu kiinnosti minua monesta syystä. Ensiksikin itämaisessä filosofiassa käsitellään paljon ihmisen kärsimystä ja tietä ulos siitä. Se kiinnosti minua, sillä olin opiskelujeni aikana masentunut ja halusin ymmärtää itseäni paremmin. Toisaalta itämaisen filosofian opiskeleminen tarjosi mahdollisuuden tutustua vieraisiin kulttuureihin ja heittäytyä jonkinlaiseksi filosofiseksi seikkailijaksi, ”orientalistiksi”. Halusin lähteä Intiaan tekemään tutkimusta. Halusin

tehdä filosofiaa, joka koskettaisi elämääni kokonaisvaltaisesti.

Intia esitti haasteen. Olen aina ollut vahvasti itseoppinut ja suuntautunut maailmaa kohti uteliaasti. Olen halunnut ymmärtää ja selvittää, mistä asioissa on kyse. Tämä on alkanut jo hyvin varhain lapsesta. Päähänä nousee muutaman vuoden välein suuri kysymys, johon minun on etsittävä vastaus. Tuon vastauksen täytyy olla omakohtaisesti koettu. Kun tuo kysymys valtaa minut, alan selvittää vastausta niin filosofisesti, taiteellisesti, kokemuksellisesti kuin tiedollisesti.

Usean vuoden ajan tuo kysymys oli: ”Mikä on Intia?” Koin vastanneeni siihen, kun sain kirjoitettua ”*Merkintöjä Intiasta*”. Muita minua haastaneita kysymyksiä ovat olleet: ”Mitä on runous?”, ”Mikä tai kuka on Jumala?” ja ”Mitä on kirjoittaminen?”. Nyt aivan viimeiseksi (ennen Intiaan lähtöä) olen askarrellut kysymyksen ”Mitä on asua maalla?” parissa.

Oletko ”aina” kirjoittanut runoja?

En ole. Olen lukenut runoutta 18-vuotiaasta asti. Runous on siis kiehtonut minua

jo vuosia, mutta ajattelin runouden olevan jotain, jota vain oikeat runoilijat kirjoittivat. Varsinaisesti aloin kirjoittaa runoja noin kymmenen vuotta sitten. Aloin silloin harjoittaa zenä. Kävin retriiteillä ja syvennyin eräänlaiseen itsekyselyn prosessiin zenopettajan kanssa. Tämä synnytti monia syviä oivalluksia. Ajatus yhdestä selkeästä identiteetistä alkoi haurastua ja löysin erilaisia puolia itsestäni. Eräs niistä oli runoilija.

Tuo runouden syntyminen alkoi kirjoitusharjoituksista, joissa kirjoitin tajunnanvirtaa ja itsetutkiskelevia tekstejä, joiden pariin sitten palasin seuraavina päivinä. Valitsin tekstin seasta toimivia palasia ja kirjoitin ne uuteen tiedostoon. Palasin taas niiden pariin ja muokkasin niitä. Jatkoin tätä prosessia ja jossain vaiheessa huomasin, että kirjoitin runoutta. Se oli siis lopulta aika yksinkertaista. Käytin tähän harjoitukseen kuitenkin valtavasti aikaa. Pikkuhiljaa alkuaikojen kliseiset runot alkoivat saada omaperäisempiä muotoja, kun opin ymmärtämään runouden mahdollisuuksia ja omaa tapaani kirjoittaa paremmin. Lopulta viiden vuoden sitkeän kirjoittamisen jälkeen sain kustannussopimuksen esikoisteokselleni. •

MIKKO VÄÄNÄSEN RUNOISTA SANOTTUA

”Mikko Väänänen toinen runokokoelma Q on ytimekkäästi nimetty, aiheensa mukaisesti. Kirja käsittelee sekä Q-kirjainta että kuuta. Todettakoon teos ensinnäkin hyvin kauniiksi: Viivi Waris on tehnyt taiton ja ulkoasun kanssa hienoa työtä, Q on esineenä erittäin miellyttävä.”

Kuun käsittelemisessä ei ole sinänsä mitään uutta runoudessa. Q:ssa ei kuitenkaan ole samaa tähdet ja taivaankappaleet -kuvastoa kuin kliseisissä metaforissa: teoksen Kuu valaisee kaiken kielellä, tieteellä ja kulttuureilla leikitellen.

Mikko Saari, Kirjavinkit.fi

Anna Hollingsworth, kulttuuritoimitus.fi

Mikko Väänänen omaa kertomaa kirjastaan Turun kirjamesuilla löytyy Nihil interit -verkkosivuilla.

Vain Å ymmärtää Q:ta
ja sen harvinaista loistoa
ja miltä tuntuu olla yksinäinen
kosminen piste ikkunassa
tai vuoren huipulla.
Vain Q ja Å tietävät mitä on olla vieras merkki
tuomittu katoamaan.

Suloinen kyynel valuu alas
kummankin poskea.

Sanat eivät taivu koskettamaan.
Puut kasvavat kohtisuoraan.

Kävelen aukealle
osoitan mieltä:

aukea.

Mikko Väänänen

Sukupuun kirjanlehtiä

Riitta Mäkinen

**MIHIN KAIKKEEN EHTIKÄÄN
KALLE VÄÄNÄNEN?**

*Markku Niskanen,
Kalle Väänänen elämä ja tuotanto.
Kolmisopen Kyläyhdistys - Talvi,
Talousviestintä oy, 2021.*

Kirjailija Kalle (1888–1960) oli monta vuosikymmentä Suomen tunnetuin Väänänen, erityisesti savonmurteisten runojensa ansiosta. Mutta ”Rieska-Kalle” ehti kirjoittaa paljon muutakin, ja päätyö hänellä oli oppikoulujen biologian opettajana.



Kallen poika Jorma Väänänen, merkittävä sukuseuramme aktiivi, on kirjannut isänsä vaiheita artikkeliin ”Väänäs-Kallen kronikka” (1985) ja muutamaaan kertaan miestä on muisteltu myös Väänästen sukuseuran julkaisuissa. Tieto- ja kotiseutukirjailija Markku Niskanen on laatinut uuden ja aiempia perusteellisemmän elämäkerran.

Niskasen esivanhemmat ovat useampaan kertaan risteytyneet Väänästen kanssa, ja Pöljän seutu (nykyään Siilinjärveä), joka oli Kallen ”isien maita”, on kirjoittajalle hyvin tuttu. Sieltä hän kirjoittaja tavoitti muutamia muistajiakin. Mutta Kalle ei asunut Savossa kuin muutamien ensimmäiset lapsuusvuotensa. Ennen kaikkea hän tunsu itsensä viipurilaiseksi. Silti juuri savonmurteiset runot ovat hänen tunnetuinta ja kestävintä tuotantoaan.

Elämänvaiheiden lisäksi Niskanen on käynyt läpi kaikki Kalle Väänäsen teokset, joita on peräti kolmisenkymmentä, laaja lehtikirjoittelu lisäksi. Erikoisimpia nykysilmin on Väänäsen varhainen teos *Periytyminen ja ihmissuvun jalostaminen*, mutta aihepiiri kuului silloisiin muotitieteisiin. Muutakin tietokirjallisuutta ”Rieska-Kalle” kirjoitti ja osa teoksista on tieto- ja kaunokirjallisuuden välimailta. Niskanen on kartoittanut myös kirjojen vastaanottoa, mitä työtä digitoidut lehdet nykyään helpottavat, eikä ole karttanut myöskään omia arvioita.

Mikään hymistelyteos kirja ei ole, sillä taiteilijasielun elämänkulku ei kaikin osin ollut ihanteellista. Silti Kalle oli hyvä ystävä elämäkatsomukseltaan vakavahenkisten Pöljän ja Kolmisopen isäntien kanssa.

Ilmenee myös, että tiettyjä vaiheita ovat Kalle itse ja muut muistaneet eri tavoin. Kuinka esimerkiksi lopulta alkoi Kallen ”korsukolpörtöörin”, sota-ajan rintamaviihdyttäjän ura? Tiukkoihin polemiikkeihin hän antautui mielellään.

Kuitenkin lukijan päällimmäiseksi tunteeksi jää, että Kalle Väänänen oli inhimillinen ja myötäelävä kanssaihminen suhteen sekä antaumuksellinen luonnon arvostaja. – Mahtoiko muuten melkein samanikäisillä biologikolleegoilla Kalle ja Betty Väänänen olla yhteyksiä? Vähintään he ovat tavanneet vuoden 1945 sukkokouksessa Kuopiossa ja Pöljällä.

Jonkun kerran kohotin kulmakarvojeni: Ei vastavalmistuneen Kallen kiinnostus työväenopistotehtäviin merkinnyt kytköstä työväenliikkeeseen, työväenopistohan on perinteinen nimi vanhojen kaupunkien kansalaisopistoille. Aino Kallaksen Reigin pappi ei ole hengellinen kirja, ja jäikö SKS:n arkiston Kalle Väänäsen kokoelma tutkimatta?

Joka tapauksessa Markku Niskasen teos täydentää ehdottoman hyvin ”Väänäs-kirjallisuutta”, lisäksi sen sivuilta löytyi Kalle Väänäsen julkaisu, joka kiinnostaisi etsiä esiin: *Letkuvarrev viereltä, Ukki-vaenoonj juttuja*. (1927) Ukki oli Lars Samuel Väänänen (1823–1907), Pöljän Lassilan poika ja lyhyen aikaa isäntä.

Väänästen sukuseuralle tämä Lassilan sukukunta on toimittanut mm. perustajajahmo Jorman, puheenjohtaja Oskarin (Kallen veli) ja nykyisen sukututkimusguru Pertin (Oskarin pojanpoika). Ja Kallen kirjoittama Väänästen sukuvirsi inspiroi sukuiloa yhä uudelleen, tämänkin numeron osasto-otsikoissa.

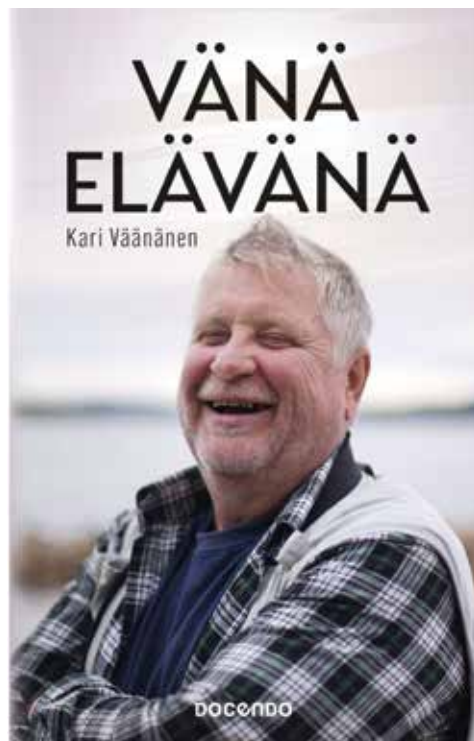
*Kari Väänänen, Vänä elävänä.
Toimittanut Kari Marjamäki.
Docendo 2022.*

Jos kirjailija Kalle Väänänen oli 1920–1960 -lukujen tunnetuin sukunimensä kantaja, nyt 2000-luvulla rooli lieenee ollut näyttelijä Kari Väänäsellä. Hän on näytellyt 1970-luvun lopulta lähtien eri teattereissa, toimi näyttelijätyön professorinaikin, mutta laajempi tunnettuus on tullut elokuvista ja varsinkin tv-sarjan *Taivaan tulet* myötä.

Taivaan tulet -sarja, jota Yle tuotti vuosina 2005–2013 oli Kari Väänäsen käsikirjoittama ja ohjaama ja hän myös näytteli siinä. Sarja sijoittuu ja se kuvattiin kokonaisuudessaan Kemijärvellä, paikkakunnalla, jossa Kari Väänänen vietti lapsuuttaan. Sarjan päähenkilö on naispoliisi Rauni Väänänen.

Kari Väänänen ei muistelmateoksessaan selvitele Väänäs-juuriaan isovanhempiaan kauemmaksi, mutta Kalevi Väänäsen sukuselvityksen mukaan hän kuuluu Hamulan sukuhaaraan ja esi-isäjätkumo ulottuu niin pitkälle kuin Väänäsiä tunnetaan. Karin isänpuoleisissa sukulaisuissa synnyttään ja kuollaan mm. Kehvolla, Räimällä ja Maaningan Tavisalmella, jonne Karin isänsänsä Heikki Aaronpoika Väänänen Räimältä muutti 1888. Tämän Heikin äiti oli hänkin Väänäsiä.

Karin Heikki-ukki (Väinö Henrik, s. 1894 Maaninka) ja Elina-mummo (Aada Elina, os. Halonen, s. 1903 Suonenjoki) lähtivät 1930-luvulla töihin Lappiin. Heidän Kyösti-pojastaan tuli



asevelvollisuuden jälkeen rajajääkäri Ivaloon.

Kari Kyösti syntyi Ivalossa syyskuussa 1953. Pojan alkuvaiheisiin kuului todellista draamaa. Hän syntyi keisarileikkauksella ja oli pian kuolla vakavaan tulehdukseen. Pelastajaksi Lapin lastensairaalassa tuli uusi ylilääkäri Ilkka Väänänen (kirjailija Kalle Väänäsen veljenpoika), joka näki odotustilassa pitkän kylmän matkan kärsineet pienokaisen ja äidin, määräsi heti osastolle ja sai potilaan paranemaan. Tämän Väänäs-kohtaamisen muistelijana juuri käsittelee.

Vanhempien erottua isän vanhemmat pitkälti kasvattivat Karin, ensin Kemijärvellä, sitten Kuopiossa. Erityisesti opettaja-mummo oli lämmin äidin sijainen. TVH:n kamreerina työskennellyt ukki jäi vähän etäisemmäksi ja kuoli Karin ollessa 15 korvilla. Mummo eli 95-vuotiaaksi.

Kuopiossa Kari kävi lyseota. Lukio-
luokilla hän valitsi suomenkielen erikoiskurssin ja siihen kuului tutustuminen teatteriharjoituksiin. Tämä tapaus oli Karin tulevaisuudelle ratkaiseva: ”Se oli se hetki, kun minusta tuli näyttelijä – tai sellaiseksi haluava poika.” Hän pääsi Jouko Turkan oppiin.

Rooleja ja yhteistyökumppaneita on

riittänyt, tullut paljon hyviä ystäviä, mutta myös riitautumisia. Yksityiselämässä on ollut vaiheensa. *Taivaan tulet* -sarjan valmistamisen myötä Kari perheineen muutti Kemijärvellä ja on monin tavoin osallistunut paikkakunnan elämänmenon edistämiseen.

Kiinnostavaa luettavaa, jos teatterin ja elokuvan maailma yhtään kiinnostaa!

HISTORIALLISTA VERTAISTUKEA SUKUTUTKIMUKSEEN HURAHTANEILLE

*Miettinen, Tiina, Juuria ja juurettomia.
Suomalaiset ja suku keskiajalta
2000-luvulle. Atena 2019.*

Historioitsija ja sukututkimuksen opettaja Tiina Miettinen on kerännyt kiehtovan kirjoituskokoelman suvuista ja niiden tutkimuksesta.

Ruotsissa alan uranuurtajia olivat birgittalaisnunnat! Suomessa ensimmäinen tunnettu genealogi oli Jöns Kurck (Kurki, 1590–1652). Miettinen taustoittaa monia sukututkimuksessa vastaan tulevia ilmiöitä, kuten perhekesitystä. Mutta hänkään ei tiedä, milloin itäsuomalaiset sukunimet tulivat käyttöön. Tapahtuiko se verotuksen myötä 1400- ja 1500 -luvuilla vai jo aiemmin? Miettinen pohtii myös äiti-
linjan nousua kiinnostuksen kohteeksi ja dna-testien merkitystä.

Väänästen sukupuu, ainakin numero 1/1945 on ollut kirjoittajan käytössä ja hän lainaa Jorma Väänäsen artikkelista lausetta, jonka mukaan Väänäs-suku ”oli kehittynyt virkamiessuvuksi, jonka jäsenillä oli paljon kirjallisia-
taiteellisia taipumuksia”. Samassa luvussa Miettinen kertoo Jalmari



Finnestä, joka kirjoituksissaan Maaseudun Tulevaisuudessa kerta toisena jälkeen korosti uskollisuutta sukutiloille.

Osuva vaikka lahjakirjaksi sukututkijalle! Tosin kirjaa tuskin löytää lähikirjakaupan hyllystä, mutta kirjojahan voi tilata sekä netistä että kirjakaupan tiskillä. •

Väänästen vuosikokous helsinkiläisten olohuoneessa Oodissa

Eeva-Riitta Piispanen, kuvat Riitta Mäkinen

VÄÄNÄSET KOKOONTUIVAT 25.3. vuosikokoukseen Helsingin Oodi-kirjastoon. Läsä oli neljäkymmentä henkilöä. Kunniajäsenet Kalevi Väänänen ja Pertti Väänänen pitivät esitykset aamupäivällä ennen iltapäivän kokousta.

Kalevi on viime aikoina perehtynyt Amerikkaan muuttaneisiin Väänäsiin, ja tämän paneutumisen kiinnostavat tulokset ovat luettavissa tästä lehdestä. Pertti Väänänen selvitti paitsi Väänäsilte tekemäänsä perusteellista DNA-sukututkimusta myös kirjoitustyötä, jonka hän on käynnistänyt Hamulan Väänäsiin kuuluneen, edesmenneen Aura Väänäsen

kirjoituksen pohjalta koskien tämän kotitaloa Varisharjua.

Vuosikokouksen puheenjohtajaksi valittiin Matti Ketola ja sihteerinä toimi Jukka Väänänen. Esimies Pentti Väänänen esitteli hallituksen toimintakertomuksen ja taloudenhoitaja Outi Pyymäki tilinpäätöksen. Hallitukselle ja taloudenhoitajalle myönnettiin vastuuvapaus. Pentti Väänänen esitteli toimintasuunnitelman ja talousarvion 2023, jotka hyväksyttiin. Jäsenmaksut säilyvät ennallaan: vuosijäsenyys 10 euroa ja ainaisjäsenyys 170 euroa, jota suositellaan erityisesti ulkomailla asuville Väänäsilte. •



Ohjelmaan kuului myös Mari Väänänen sedästään Martti Väänäsestä tekemä video, jota haikeina seurattiin, sillä Martti menehtyi varsin pian haastattelun jälkeen syksyllä 2022.



Väänästen kokouksissa ei nälkä pääse yllättämään.

Sukututkimustoimikunnan ydinjoukko on saanut uuden jäsenen, geenitutkija Vilma Väänänen (keskellä). Muut vasemmalta Outi Pyymäki, Kalevi Väänänen, Lea Väänänen ja Pertti Väänänen.



Paavon ja Rispon jälkeläisten serkkutapaaminen



*Tilaisuudesta otettiin kunnon yhteiskuva, kameran takana Tauno Kasanen.
Tilaisuuden vanhin, Kanadasta saapunut Tuija Salokannel sai seppeleen,
hänen vieressään oikealla Maiju Hemminki ja keskirivissä, 5. vasemmalta kirjoittaja.*

KOKOONNUIMME 30 henkilön voimin Kuopiossa 22–23.7.2023 ukkini August Väänäsen ja hänen sisarustensa jälkeläisten kanssa.

Sisarusten vanhemmat, Paavo ja Krispiina Väänänen olivat asuneet Nilsissä ja Varpaisjärvellä. Lapsia syntyi yhteensä 12. Heistä vanhin syntyi 1890 ja kuoli vauvana. Seuraavaksi syntyivät Eeva, Ida sekä Heikki, joka kuoli nuorena. Sitten syntyivät Anni, Niilo ja Erkki. Ukkini August

syntyi 1902 ja hänen jälkeensä Aatami ja Martta. Aikuiseksi eläneistä kaikilla muilla paitsi Martalla oli lapsia. Perheen elämä oli köyhää, vaikka Krispiina, kutsumanimeltään Rispo oli ison Kermilän talon tytär, os. Taskinen. Paavo kutsuttiin Poru-Paavoksi, koska hän oli erittäin puhelias. Paavo oli hauska seuramies, mutta ei mikään työn sankari. Asuinpaikat olivat pieniä mökkejä, esimerkiksi savutupa ukkini lapsuudessa.

Aloitteen sukutapaamiselle tälle Reitiön Väänäsiin kuuluvalla sukuhaaralle teki Niilon tytär Anneli Väänänen. Olemme kokoontuneet aiemminkin kolme kertaa, viimeksi 2008. (Tapaamisesta ja sukutaustoista on kerrottu sen vuoden Väänästen sukupuussa.) Äitini Maiju Hemmingin avustuksella lähetimme kutsut. Aluksi ruokailimme hotelli IsoValkeisessa. Sen jälkeen Maiju Hemminki muisteli erikseen jokaista ukkini, siis äitini isän sisarusta. Muutkin sukulaiset saivat puheenvuoron. Tuija Salokannel, Aatamin tytär oli korkeasta iästään huolimatta tullut Kanadasta asti.

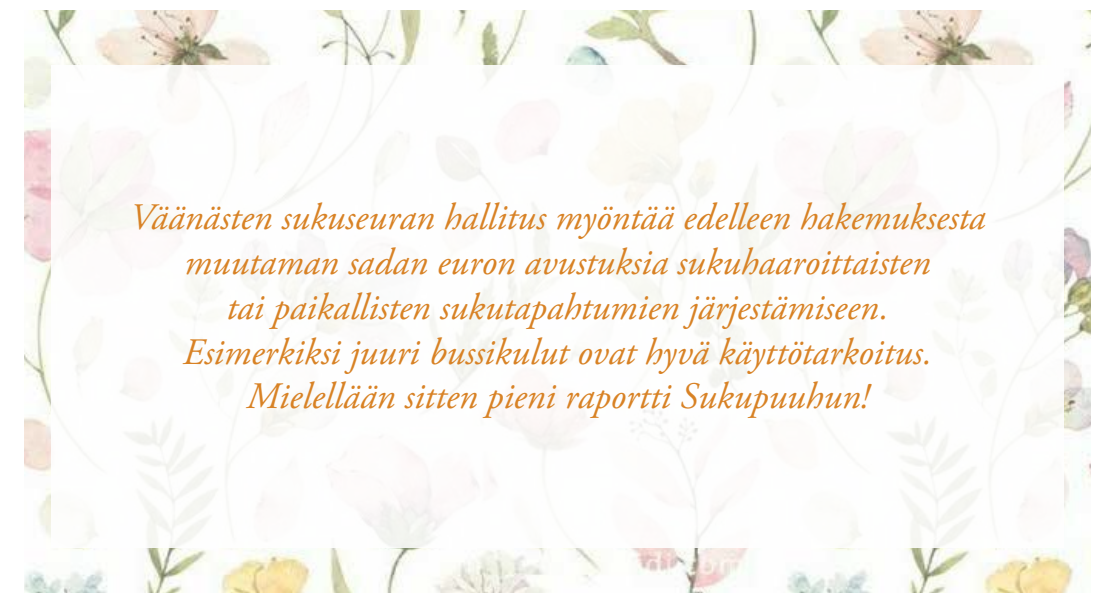
Koko porukassa otettiin valokuva. Kuvaajana toimi Tauno Kasanen. Tuija sai kukkaseppeleen suvun vanhimpana. Maiju Hemminki oli myös koonnut valokuvista näyttelyn.

Illalla oli vuorossa kiertojoulu Kuopiossa Väänäsen liikenteen bussilla. Tähän

tarkoitukseen käytimme sukuseuralta saamamme 300 euron avustuksen, josta kiitos! Kävimme mm. sukulaisten haidoilla, Kauppatorilla ja Snellmannin patsaalla. Ilta jatkui hotellin baarissa. Iloista puhetta riitti, kuten Väänästen juhlissa aina.

Seuraavana päivänä kävimme vielä laivaristeilyllä Alahovin viinitilalla. Söimme laivassa ja maistelimme viinejä Alahovissa. Perustimme whatsapp-ryhmän ja päätimme kokoontua jälleen muutaman vuoden kuluttua. Tapaamisesta jäi hyvä ja kiitollinen mieli. Monet meistä tutustuivat entistä paremmin pikkuserkkuihin ja muihinkin sukulaisiin.

Arja Hemminki,
August Väänäsen lapsenlapsi



*Väänästen sukuseuran hallitus myöntää edelleen hakemuksesta
muutaman sadan euron avustuksia sukuhaaroittaisten
tai paikallisten sukutapahtumien järjestämiseen.
Esimerkiksi juuri bussikulut ovat hyvä käyttötarkoitus.
Mielellään sitten pieni raportti Sukupuuhun!*

Hallitus esittäytyy

Mikkelin sukukouksessa elokuussa valitun uuden hallituksen puheenjohtaja ja vpj sekä jäsenet (etunimen mukaan aakkosjärjestyksessä) kertovat hieman itsestään. Hallitusta voi lähestyä kaikkien jäsenten kautta. Kiitokset panoksestanne tällä erää sivuun jättäytyneet Aki sekä Kalervo Väänänen!



**Pentti Juhani
Väänänen**

*Tampere ja Nilsii
Puheenjohtaja*

Olen syntynyt Nilsissä v. 1947 ja kuulun Reittön sukuhaaraan. Ylioppilaskesänä menin armeijaan ja se reissu kesti 38,5 vuotta. Sain palvella mielenkiintoisissa ja nousujohtoisissa tehtävissä eri puolilla Suomea. Viimeiset kuusi vuotta olin puolustusvoimien materiaalilaitoksen esikuntapäällikkönä Tampereella, jossa koti on ollut vuodesta 2003. Everstiksi minut ylennettiin 1997 ja reserviin siirryin 2006. Vähän myöhemmin siirryin myös osa-aikaiseksi nilsiäläiseksi.

Jaana-vaimon kanssa asumme nyt kahdestaan. Kolme tytärtä ovat naimisissa ja minulla on neljä lastenlasta.

Sukuseuran hallitukseen minut valittiin 2002 ja esimieheksi 2005 Muuruveden sukukokouksessa. Viljo-isäni oli kiinnostunut sukuseurasta ja puhui paljon suvustamme sekä oli aktiivisesti mukana yhdistystoiminnassa. Häneltä lienen perinyt kiinnostuksen sukuseura- ja yhdistystoimintaan. Olen ollut muun muassa Upseeriliitto ry:n varapuheenjohtaja ja Logistiikkaupseerit ry:n puheenjohtaja. Nyt olen molempien yhdistysten kunniajäsen. Edelleen olen mukana monen maanpuolustusyhdistyksen toiminnassa.

Sukuseuran ja -harrastuksen moninaisia merkityksiä mietin vuosittain, kun olen kirjoittanut esimiehen tervehdystä tähän lehteen. Nyt se on nimellä puheenjohtajan tervehdys.



**Eeva-Riitta
Piispanen**

*Helsinki ja Nilsii
Varapuheenjohtaja*

Kuulun Reittiön Väänästen sukuhaaraan. Alunperin reittiöläinen, sittemmin helsinkiläistynyt äitini Eeva Väänänen (1912–2005) ja hänen sisarensa Liisa olivat sukuseuran jäseniä jo ennen sotia.

Synnyin (1955) ja olen asunut pääkaupunkiseudulla aina eläkkeelle jäämiseen asti vuonna 2018. Nykyisin vietämme mieheni Pekan kanssa aikaa sekä Helsingissä että Nilsissä, jossa kunnostimme kakkoskodiksemme Lastukosken kanavatalon. Siitä on tullut rakas paikka myös kolmen lapsemme perheille.

Tulin mukaan sukuseuran hallitukseen vuonna 2008 Rantasalmen sukukokouksessa. Olen näiden vuosien aikana saanut vaikuttaneena seurata sukututkijoiden työtä.

Tein työurani viestintätoissa ja olen koettanut olla niissä puitteissa avuksi myös sukuseuralle. Toivotan tervetulleeksi viestintätiimiin nuoria, uudet välineet ja kanavat hallitsevia osaajia. Hyviä “kiinnityksiä” on jo tehty, joten uusille nuorille on seurassa jo hyvä maaperä.



Heini Kapanen

Helsinki

Olen Juvan Väänäsiä. Sukuseuran toimintaan olen tullut mukaan ensimmäisen kerran 1990-luvun puolivälissä, olisiko ollut Ristiinan sukukokouksessa. Olen ollut vuosia sukuseurassa jäsenenä ja hallituksen toiminnassa mukana. Setäni ja isäni ovat olleet aikanaan sukuseuran hallituksessa.

Stipenditoimikunnan jäsenenä minulla on ollut ilo perehtyä mielenkiintoisiin Väänäs-sukuisten stipendihakemuksiin ja opinto- ja tutkimuspolkuihin urheilusta yhteiskuntatieteisiin, taiteisiin ja lääketieteeseen. Sukupuulehdestä saamme vuosittain lukea opiskelijoiden kokemuksia ja kuvia stipendirahojen käytöstä. Uuden oppimisen edistäminen on yksi sukuseuran keskeinen tehtävä.

Koen tärkeäksi kuulua sukuseuraan. Sukuseuran toiminta tarjoaa yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta erityisesti nyt yhteiskunnallisina muutoksen aikoina. Väänäs-sukuisten juurien ymmärtäminen ja tarinoiden jakaminen tuo merkityksellisyyttä elämään.



Jari A. Väänänen

Kuopio

Kuulun Hirvimäen sukuhaaraan. Olen syntynyt Säyneisessä (1963) ja käynyt kouluni Kuopiossa, opiskellut sen jälkeen Tampereella hallintonotaariksi ja Turussa lakimieheksi. Viimeiset 13 vuotta olen ollut Karelia Finland Oy:n toimitusjohtajana ja teen sen lisäksi hallitustyötä eri yrityksissä ja säätiöissä.

Sukuseuran hallituksessa olen toista kertaa. Ensimmäinen kerta oli vuosina 2003–2014. Koska talousasiat ja sijoittaminen on ollut työtehtäväni, eri rooleissa, olen ajautunut siihen myös sukuseurassa. Eli seuran sukuseuran taloutta ja sijoitustoimintaa. Toki tunnen oman sukuni taustat, muutaman sukupolven takaa, mutta muutoin sukututkimus ei ole ollut alaani.

Tullessani vuonna 2021 mukaan takaisin sukuseuran hallitustoimintaan, olen pyrkinyt aktivoimaan keskustelua sukuseuran tulevaisuudesta ja strategiasta. Rohkeudesta tehdä ja nähdä asioita eri lailla, säilyttäen kuitenkin sukuseuran ydintehtävän, joista yksi on jatkuvuuden turvaaminen.



Juha I. Väänänen

Helsinki

Kuulun Hirvimäen sukuhaaraan. Olen kuopiolaisen Risto-isäni ja turkulaisen Airi-äitini lapsista se vanhempi, synnyin 1953 Helsingissä. Olen asunut pääkaupunkiseudulla koko ikäni.

Opettajaäitini painostamana suoritin valkolakin Munkkivuoren yhteiskoulussa ja armeijan jälkeen opiskelin 5 vuotta LVI-tekniikkaa. Työelämässä olin 40 vuotta. Aloitin tanskalaisessa konsernissa myyntinsinöörinä Suomessa. 1990-luvulla tuin Baltian yhtiöitä ja päädyin niiden myynti- ja toimitusjohtajaksi. Eläköidyin 5 vuotta sitten.

Perheeseeni kuuluu Leena-vaimon ja Fiona-koiran lisäksi 2 täysi-ikäistä poikaa ja heidän yhteensä 6 lastaan. Vanhimman pojista olen jo määrännyt liittymään seuraan. Nuorempi ei vielä tiedä mikä häntä odottaa. Olen ollut seuran jäsen joitakin vuosia liittyttyäni Alli-mummoni – jäsen nro. 90 jalanjäljissä. Seuran hallitustyöskentely on minulle uusi ja mielenkiintoinen haaste.



Lea Väänänen

Hyvinkää

Olen 54-vuotias Pielavedeltä maailmalle ponnistanut Lea Väänänen. Perheeseeni kuuluu puolisoni lisäksi kotona asuva tytär sekä omilleen muuttanut tytär.

Nuoruuteni vietin Helsingissä ja nykyinen asuinpaikkani on jo yli kolmenkymmenen vuoden ajan ollut Hyvinkää, jonne laskeuduin opiskeltuani yritystaloutta Sveitsissä joitakin vuosia. Työskentelen Suomen Elintarviketyöläisten Liitossa liittosihteerinä. Kotimaisten vastuiden lisäksi liiton kansainväliset asiat kuuluvat työkuvaani, joten vietän leijonan osan vuodesta matkoilla.

Sukuseuran jäseneksi liityin 1990-luvun lopulla. Sukututkimus on lähellä sydäntäni ja olen ollut mukana sukuseuran sukututkimustoimikunnassa pitkään. Viimeisin ponnistuksemme oli Kurolanlahden Väänästen sukukirja. Oma sukuhaarani on edelleen pieni arvoitus, mutta ehkäpä tuokin mysteeri jossain vaiheessa aukeaa.

Uutena hallituksen jäsenenä painotan, että seura on aina jäsentensä näköinen ja toivon aktiivisuutta toiminnassa sekä toiveita toiminnan kehittämiseen kaikilta jäseniltä, tehdään töitä yhdessä!

Maria Väänänen

Sihteeri

Olen sukuseuran uusi sihteeri ja uusi jäsen myös hallituksessa, nuorempia Väänäsiä edustaen. Sukuseuran toiminnassa olen kuitenkin ollut mukana muissa tehtävissä jo vuodesta 2013, jolloin aloin taittamaan seuran kirjoja. Nykyisin taitan myös tätä Sukupuu-lehteä ja päivitän nettisivujamme. Mukaan toimintaan värväsi iso-isäni Kalevi, seuran kunniajäsen ja aktiivinen sukututkija.

Kuulun Pohjois-Karjalan sukuhaaraan, mutta kasvoin Pirkanmaalla. Olen opiskellut media-alalla graafisen suunnittelun ja musiikin tuottamisen parissa. Kulttuurihistorian lisäksi sydäntäni lähellä ovat taide ja luonto.

Sukututkimuksen avulla vanhat tarinat heräävät jälleen eloon. Pidän menneen ajan tuntemista tärkeänä myös siksi, että historialla on monesti tapana toistaa itseään.

Tarvitsemme jatkossakin sukuseuran kaltaisia välittäviä yhteisöjä. Tässä yhdistyksessä pääsee mukaan monenlaisiin mielenkiintoihin tehtäviin.

Jäsenasioissa minuun saa yhteyden sähköpostilla vaanastensukuseura@gmail.com tai kotisivujen www.vaanastensukuseura.fi yhteydenottolomakkeen kautta.



Riitta Mäkinen

Lempäälä

Kuulun Nilsin Murtolahden Väänäs-haaraan; serkun poika vaimoineen viljelee siellä isän kotitilaa Murtolaa (Paalanniemeä). Asun Tampereen kupeessa Lempäälässä, mutta synnyin (1952) ja kasvoin Helsingissä. Olen käynyt valtiotieteilijän koulut ja nykyään tituleeraan itseäni tietokirjailijaksi. Meillä on kolme lasta ja viisi lapsenlasta.

Sukuseuran hallituksessa istun toista kautta, mutta tunnen sukuseuraa pidemmältä: Olen toimittanut useita Väänästen sukupuu-lehtiä vuodesta 2007 lähtien (Eeva-Riitta Piispasen kanssa vuoroteltu) ja kirjoitin myös seuran 70-vuotishistoriikin. Ja olinpa vanhempien mukana jo sukuseuran elvytyskokouksessa vuonna 1964! Varsinaiseen sukututkimukseen en ole vielä hurahtanut, arvostan kyllä kovasti niitä, jotka osaavat kaivautua syvälle ja vielä tarinoida löydöistään.

Sukuseura on mukava ja viihtyisä yhteisö ja jäsenillä paljon kerrottavaa mm. juuri Sukupuu-lehdissä. Vielä kun lisää nuorta verta saataisiin varmistamaan hienon seuran jatkuvuus. Hyviä malleja on jo!



Outi Pyymäki

*Nokia
Taloudenhoitaja*

Ensi askeleet sukuseuran poluilla astelin Siilinjärvellä Pekka Väänäsen tilalla järjestetyssä sukkokous-tapaamisessa 1990-luvulla. Isäni sisar Elina Väänänen vei minut sinne. Harrastusta on ollut aikaisemminkin lähipiirissä; isäni tati Betty Väänänen oli seuran perustajajäseniä, hallituksessakin on ollut lähipiirin edustus. Kuulumme Raimä-Limalahden sukuhaaraan.

Kävin harvakseltaan kokouksissa ja vuonna 2011 tulin valituksi hallitukseen, ehkä taloushallinnollisen osaamiseni vuoksi, koska aloitin myös taloudenhoitajana. Myös sukututkimus alkoi kiehtoa entistä enemmän. Alkuisysäyksenä oli se, että löysimme DNA-tutkimuksen avulla kadoksissa olleen sukulaisen. Seuran sukututkimustoimintaan olen osallistunut vuodesta 2019 ja tarkoituksena on nyt ottaa sukututkimustoimikunnan puheenjohtajuus tehtäväkseni. Toivottavasti loistavien edeltäjien seuraajana onnistun luotsaamaan hyvin sujunutta DNA-tutkimusta edelleen, ja saamme julkaistua lisää eri sukuhaarojen kirjoja. Tavoitteena on myös löytää yhteen Väänäs-sukuiset sukututkijat.

Olen syntynyt Väänäseksi Kuopiossa 1951. Aloitin kouluni siellä Asemakoulussa, mutta 1960-luvun alussa lähdimme maailmalle. Sen jälkeen olenkin edustanut Väänäsiä eri puolilla Suomea (vähän kuin näkymättömänä Väänäsenä, koska 70-luvulla piilouduin avionimen taakse). Olen toiminut tilitoimistoyrittäjänä ja sosiaalialan opettajana. Nyt vietän eläkepäiviäni Tampereen kupeessa Nokialla. Luulisi, että on hyvin aikaa sukututkimukseen ja muuhun sukuseuratoimintaan, mutta kiirettä pitää niin kuin eläkeläisillä yleensäkin.



Sinikka Aaltonen

Helsinki

Kuulun Haapalahden sukuhaaraan. Väänäs-isäni oli kotoisin Kiuruvedeltä ja äitini Viitasaarelta. Isä kuului sukuseuraan. Minä synnyin Kouvolassa (v. 1947) ja 2-vuotiaana muutin Helsinkiin.

Nyt olen asunut mieheni Heikin kanssa yli 50 vuotta Helsingin Laajasalossa ja kesä vietämme Jämsässä. Lapsemme asuvat perheineen Espoossa. Meillä on viisi lastenlasta, komeita poikia.

Olin ensimmäisen kerran sukujuhlissa Pöljän Lassilassa. Liityin sukuseuraan joskus 1990-luvulla. Olin myöhemmin toinen varaesimies. Kun ensimmäinen varaesimies Juhani Väänänen kuoli, perin hänen paikkansa seuran hallituksessa (noin v. 2008). Olen hoitanut pitkään sukuseuran asuntoja Helsingissä ja olen kuulunut sukututkimustoimikuntaan alusta asti. Johdan stipenditoimikuntaa ja otan hakemukset vastaan.

Sukuseuratoiminta on mielenkiintoista ja antoisaa. Olen saanut tutustua uusiin sukulaisiin ja saanut monia ystäviä heistä.

Synnyin kauan sitten Ylikiimingin Alavuotolla, Väänästen kartanossa. 17-vuotiaana "karkasin" Ruotsiin tekstiilitehtaaseen töihin. Ruotsissa vietin vajaat kahdeksan vuotta. Tuona aikana avioiduin, sain kaksi lasta tyttären ja pojan. Tyttären lähestyessä kouluikää muutimme Suomeen, Ouluun.

Perheeseemme syntyi vielä kaksi poikaa ja tyttö, olen siis viiden lapsen äiti. Nyt myös viiden lapsen mummo.

Suomeen muutettuani aloitin työt postin palveluksessa, työn ohessa suoritin iltakoulussa kesken jääneet lukio-opinnot. Postin palveluksessa sain tehdä monenlaisia töitä, olin asiakaspalvelija, kouluttaja ja esimies. Postia palvelin eläköitymiseen saakka.

Hallituksen jäseneksi tulin v. 2018 velimiehen jälkeen.

KAET TOISISTAAN NIIN NE TYKKEE - SUKUSEURA KOKOONTUU YHTEEN

Väänästen 19. sukkokous ja sukujuhla pidettiin Mikkelissä 5.-6.8.2023

Eeva-Riitta Piispanen

Kuvat: Pentti Väänänen, Eeva-Riitta Piispanen ja Outi Pyymäki



KESÄÄN 2023 osui taas se se joka kolmas vuosi, jolloin Väänästen sukuseura sääntöjensä mukaan pitää sukkokouksen ja sukujuhlan. Sukukokousviikonloppuun osallistui kuutisenkymmentä Väänästä ja Väänäs-sukuista eri puolilta Suomea.

Lauantaina 5.8. esimies Pentin johdolla kerrattiin eri sukuhaaroista tehtyä suku- ja DNA-tutkimusta. Sukututkimukseen aina uusia näkökulmia löytävä kunniajäsen Kalevi Väänänen näytti

kiinnostavat tutkimustuloksensa Amerikkaan muuttaneista Väänäsistä. Iltapäivällä keskusteltiin sukuseuran toiminnan kehittämisestä erityisinä näkökulmina sukututkimus ja viestintä.

Kokouspaikka, tiedekeskus Muisti esittäytyi ja väki sai mahdollisuuden tutustua näyttelyihin.

Mikkeli osoitti parhaat puolensa kesäkaupunkina. Osa kokousvieraista oli ennakolta varmistanut vapaa-ajalleen

kulttuuriohjelmaa joko Taidekeskus Salmelassa tai Mikkelin musiikkijuhlien konsertissa Mikaeli-salissa. Toiset viettivät leppoisan illan sukulaisten mukavassa seurassa jollain torin monista terasseista.

Sunnuntai 6.8. oli varattu sukujuhlalle ja viralliselle sukukokoukselle, joka päättää paljon enemmän kuin vuosittaiset vuosikokoukset.

Kunniajäsen Pertti Väänänen saapui sukujuhlaan kertomaan Väänästen sukututkimuksen nykytilanteesta. Käsitys Väänästen sukuhaaroista on ollut hänen ansiostaan vakiintunut jo muutamien vuosien ajan. Sukuhaaroista tehtyjen DNA-tutkimusten ansiosta käsitys on vain vahvistunut.

Paikkakunnan tervehdyksen tuojaksi sukuseura etsii mielellään Väänäs-sukuisen virka- tai luottamushenkilön. Mikkelissä hän oli Ristiinan pitäjässä asuva Mikkelin kaupunginvaltuutettu Jaakko Väänänen. Jälleen kerran ajatuksia herättävän

juhlapuheen piti professori Kalervo Väänänen, jonka suukokous kutsui 15. kunniajäseneksi.

Sihteerin tehtävässä isänsä Jukka Väänästä seuraava Maria Väänänen lauloi itsensä kokousväen sydämiin. Sykähdyttävää oli tässäkin juhlassa seppelation lähettäminen sankarihaudalle Erkki Väänäsen laulun, *Veteraanin iltahuuto*, säestämänä. Partiossa olivat kunniajäseneet Pekka Väänänen ja Kalevi Väänänen sekä hallituksen jäsen Outi Pyymäki. Partion lähetti Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnan kappalainen Hilveliisa Ukkonen. Hän myös piti kokouksessa hartaushetken. Sukuseurojen Keskusliiton hallituksen puheenjohtaja Teuvo Parviainen toi liiton tervehdyksen Väänäsilä.

Väänästen 19. suukokouksessa Pentti Väänänen valittiin jatkamaan sukuseuran esimiehenä vuosiksi 2024–2026. Hallitukseen valittiin: Sinikka Aaltonen (Helsinki), Tuula Anttila (Oulu), Heini



Laulajat Maria Väänänen ja Erkki Väänänen

Kapanen (Järvenpää), Riitta Mäkinen (Lempäälä), Eeva-Riitta Piispanen (Helsinki), Outi Pyymäki (Tampere), Juha Väänänen (Helsinki), Jari A. Väänänen (Kuopio), Maria Väänänen ja Lea Väänänen (Hyvinkää).

Itseasiassa seuralla ei tämän kokouksen jälkeen ole enää esimiestä ja varaesimiestä. Kokous nimittäin hyväksyi muutamia sääntömuutoksia, ja mm. vaihtoi vanhahtavat nimitykset muotoon puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Vielä esimiehenä Pentti Väänänen ja Eeva-Riitta Piispanen varaesimiehenä esittelivät kokousväelle kertomuksen toiminnasta edellisen suukokouksen ja nyt pidettävän välillä. Toimintaa leimasivat toistuneet kokoontumisrajoitukset vallinneen koronapandemian vuoksi. Sukukokous oli tarkoitus pitää Mikkelissä jo elokuussa 2020, mutta kokousajankohdasta jouduttiin siirtämään marraskuulle ja paikkana oli Lahti. Koronavuosisuukokoukset pidettiin Joensuussa (2021) ja Oulussa (2022). Sukuseuran historian lehdille jääkin kuvia hengityssuojaimia käyttävistä kokousvieraista, joita jälkipolvien voi olla vaikea tunnistaa.



Seppelartiossa Kalevi Väänänen, Outi Pyymäki ja Pekka Väänänen



Hilveliisa Ukkonen piti hartaushetken.



Professori Kalervo Väänänen kutsuttiin kunniajäseneksi.



Sukuseurojen Keskusliiton hallituksen puheenjohtaja Teuvo Parviainen

Viimeisimmästä vuosikokouksesta, joka pidettiin Helsingissä 25.3.2023, on oma juttunsa tässä lehdessä. Hallitus on kokoontunut 6-8 kertaa vuodessa ja näistä puolet, korona-aikana kaikki, etäyhteydellä.

MUISTI - JOTTA EMME UNOHDA

Puolustusvoimien Päämaja on sijainnut Mikkeliissä itsenäisyytemme kaikkien sotien aikoina. Päämajamuseo perustettiin 1970-luvun alussa ja sitä laajennettiin 2001. Päämajamuseo on nyt osa Sodan ja rauhan keskus Muistiä. Yhdessä nämä muodostavat kokonaisuuden, joiden näyttelyt käsittelevät sodan ja rauhan teemoja sekä sotaa ilmiönä.

Sodan ja rauhan keskus Muisti avattiin 4.6.2021 humanistis-yhteiskuntatieteellisenä tiedekeskuksena, joka kertoo sodan vaikutuksista ihmisiin ja yhteiskuntaan. Uusin teknologia tuo sodan kokemukset lähelle näyttelykävijää.

Sukukokousviikonlopun lauantaina saimme tutustua keskuksen ja sen monipuolisiin näyttelyihin. Keskuksessa vierailneiden Väänästen ajatukset väistämättä tavoittivat omat sodan käyneet vanhemmat ja isovanhemmat. Näyttelyssä kuultavina olevat kokemustarinat voisivat olla omien sukulaisten kertomia. Monella Väänäsellä oli kokemus, että sodan kokeneet esipolvet pyrkivät ymmärrettävistä syistä unohtamaan järkyttävät ja traumaattiset kokemuksensa eivätkä paljon sodasta puhuneet jälkipolville. Kenties he halusivat säästää itsensä ja omat jälkeläisensä sodan järkytykseltä. Sodan ja rauhan keskuksen pääviesti meille kävijöille on nyt: Näitä tarinoita ei saa unohtaa.

Muisti kertoo sodasta edistääkseen rauhaa. Muisti kertoo olevansa niille, joita sodan historia kiinnostaa, ja erityisesti niille, joita se ei kiinnosta. Keskuksen tunnuslause ”Haluan olla rauhassa” on osuva ja ajankohtainen juuri nyt. •



Rantasalmen ja Juvan Väänäs-sukuaisia naisia, vas. Maire Väänänen, Kieli Rautsa, Tuija Vesterholm ja Leena Mäkinen. – Sukuseuran tilaisuuksissa on mukava tavata serkkujen ja pikkuserkkujen kanssa.



Sukututkimuksen, varsinkin dna-tutkimusten tuloksista kertonut Pertti Väänänen tuli kokoukseen poikiensa kanssa. Vasemmalla Hannu, joka on komisario Länsi-Uudenmaan poliisissa ja oikealla Tero, joka toimii Englannin terveydenhuollon palveluksessa.





Sukupolvikokemukset on tallennettu Martti Kainulaisen kuviin

SUKUKOKOUSVIIKONLOPUN lauantain päätteeksi pääsimme toisenlaisiin tunnelmiin, kun uutiskuvaajana elämäntyönsä tehnyt Martti Kainulainen pääsi vauhtiin. Martti kiinnittyy Väänäsen sukuun vaimonsa Leenan (o.s. Väänänen) kautta.

Martti Kainulainen teki elämäntyönsä suomalaisessa kuvatoimistossa, Lehtikuvassa. Hän jos kuka näki uutiskuvaamisen mullistuvan omien työvuosiensa aikana. Hän ahkeroi politiikan, urheilun, kulttuurin ja välillä myös yllättävien onnettomuustilanteiden kuvaajana.

Kainulainen kuvasi kaikkiaan 16 olympialaiset. Hänen työvuosiensa aikana tekninen kehitys oli valtavan nopeaa. Lopulta päästiin siihen, että kuvat välitettiin kuvatoimiston levitettäväksi suoraan kamerasta. Aiempien työvuosien aikaan kuvalaboratoriona saattoivat toimia hotellihuoneen WC-tilat, jonne hän rakensi

mm. pimiön. Suurennuskoneen ja kuvien kehittämiseen tarvittavat kemikaalit hän kantoi pitkille kuvausmatkoille hartiavoimin kameroiden ja henkilökohtaisten matkatavaroiden ohessa.

Digitaalisuuden Kainulainen kertoo helpottaneen omaa työtään siinä määrin, että hän arveli saaneensa kymmenen vuotta lisää jaksamista työuralleen. Digitaalisuus mahdollisti myös suuremman kuvamäärän ottamisen ja tallentamisen. Kuvajournalismin periaatteet eivät kuitenkaan salli minkäänlaista kuvien käsittelyä digitaalisenakaan aikana. Kuvat ovat tosia ja tässäkin mielessä ne kertovat enemmän kuin tuhat sanaa.

Dokumentaarisia Kainulaisen kuvia julkaistaan yhä mediassa. Hän on kuvaajana tuottanut kuvatoimistolleen valtavan määrän ns. kuvituskuvia, joita edelleen käytetään eri julkaisuissa.





Kekkosen uran lopun kuvaamisen ohella kaikkein historiallisimmiksi otoksiksi hän mainitsee kuvat Berliinin muurin murtumisesta vuonna 1989. Tätä edeltäneiden mielenosoitusten vuoksi hän teki useita kuvausmatkoja Itä-Saksaan. Marraskuussa 1989 Lehtikuva pyysi Kainulaista jäämään Berliinin, koska tilanne oli muuttumassa. Näin Kainulainen oli paikalla todistamassa, kun muuri murtui ja vapautunut kansa juhli Berliinin kaduilla. Samaan aikaan Itä-Euroopan maissa tapahtui vastaavanlaista liikehdintää ja sosialistinen järjestelmä alkoi murentua. Tämä merkittävä osuma on saanut Kainulaisen sanomaan leikillisesti: "Joskus yöllä herään ajatukseen, että olinko se minä, joka hävitti sosialismin Euroopasta."

ERP



Terveisiä sukututkimustyöpajasta

MIKKELIN SUKUKOKOUKSEN yhteydessä 5.8.2023 pidettiin sukututkimuksen työpaja, joka kokosi joukon asiasta kiinnostuneita. Saimme kuulla tutkimusta tehneiden kokemuksia. Osa oli jo tehnyt laajaa sukututkimusta ja siitä oli uusi kirjakin julkaistu tänä vuonna. Toiset olivat tehneet pienimuotoisemmin ja säilyttävät tuloksia omissa arkistoissaan. Kaikella tällä on merkitystä sukuseuramme sukututkimustoiminnalle. Kaikki pienimuotoinenkin tutkimus olisi hyvä saada sukuseuran käyttöön.

Useimmat meistä ovat aloittelijoita näillä poluilla. Ei kannata olla turhan vaatimaton. Kokeneempien kanssa oppii jokainen uusia asioita. Kokeneemmatkin saavat puolestaan uusia ideoita ns. noviisien avulla. Meitä kaikkia tarvitaan.

MITEN MINUSTA TULI SUKUTUTKIJA

Sitä helposti luulee, että muut tietävät ja osaavat enemmän ja paremmin, mutta joskus kaikki ovat aloittaneet. Minulla on kokemusta vuodesta 2019 asti. Sitä ennen tiesin Väänäs-suvustani lähinnä isoisäni vanhemmat, en heidän vanhemmistaan enkä sisaruksista. Vähitellen opin lukemaan rippikirjoja, tutkimaan henkikirjoja, tuomiokirjoja yms. digitoitua materiaalia. Nyt selvillä on jo laaja sukukunta 1700-luvun alusta lukien, suoran sukulinjan lisäksi sisarusten sukuhaaroista.

Sukututkimuskipinäni sain siitä, kun lähdimme sisareni kanssa selvittämään äitini tuntematonta isää DNA-testin avulla. Testin tulos oli hyvä apuväline

mahdollisten sukulaisten löytämiseksi, mutta perinteinen sukututkimus oli kuitenkin se varsinainen tehtävä. Vähitellen oman perinteisen tutkimuksen tuloksista ja dna-sukulaisten sukupuusta alkoi löytyä samoja nimiä. Lopulta tärpäsi. Silloin opin lukemaan ja etsimään erilaisia asiakirjoja ajalta, jolloin mummoni ja äitini isä olivat nuoria ja taisivat vähän tykätä toisistaan. Maailma sitten erotti heidät – ja oma isä pysyi äidilleni arvoituksena melkein koko hänen elämänsä ajan. Noin puoli vuotta ennen kuolemaansa hän kuitenkin sai nähdä kuvan isästään. Olimme saaneet asian selvitettyksi.

Sukututkimuskipinä jäi kytemään ja edellä kerrotun jälkeen aloin tutkia isäni suvun vaiheita. Koko ajan opin uutta. Tällä hetkellä on työn alla Räimä-Limolahti -sukuhaaran kokoaminen. Vuoden 2024 alussa sukuseuran sukututkimustoiminnan vetovastuu siirtyy minulle.

LÄHTEITÄ LÖYTYY, MUTTA TARKISTA

Mikkelin tilaisuudessa sukututkijat kertoivat käyttämistään tutkimuslähteistä. Nykyisin netissä on hyvin paljon aineistoa. Sitä kannattaa käyttää laajasti ja monipuolisesti. Mielessä on kuitenkin syytä pitää se, että aina tieto tulee tarkistaa alkuperäisistä lähteistä, mieluiten useista. Esimerkiksi hautakivistä löytyy kuvia asianomaisesta arkistosta, mutta joskus kivissä on vääriä tietoja, joko sukulaisten antamina tai kiven kaivertajan virheenä. Sukukirjoissakin voi valitettavasti olla vääristä tietoa. Se voi olla peräisin vaikka jostain tietokannasta, jonne on pujahtanut erheellinen tieto. Virhe leviää edelleen

uusien kopioijien toimesta. Aina siis on virheen mahdollisuus, ihmiset kun tätä tekevät.

Kotona koneen ääressä sukututkimus sujuu nykyisin helposti ja materiaalia löytyy. Arkistojen aarteita on jossain tapauksessa mentävä tutkimaan paikan päälle, mm. Kansallisarkiston toimipisteisiin, Työväen arkistoon yms. Silti pääsemme paljon helpommalla kuin aikaisemmat sukututkijapolvet, joiden piti matkustaa muistiinpanovälineidensä kanssa pitkin Suomea. Kannattaa siis tutustua rohkeasti näihin nykyajan antamiin mahdollisuuksiin. Oivana apuna on netti ja sen sisältämät erilaiset sukututkimukseen ja DNA-tutkimukseen liittyvät sivut. Alussa kannattaa osallistua sukututkimuskursseille netissä ja kansalaisopistossa.

Erilaisia sukututkimusta tukevia sivustoja näyttää nykyisin olevan netissä runsaasti. Oheinen Savon Sanomien uutinen Väänästen sukuseuran toiminnasta vuodelta 1938 löytyy Kansalliskirjaston digitaalisista aineistosta <https://digi.kansalliskirjasto.fi>. Se on hauska tietoaarkisto. Jos esivanhempi on päässyt jostain syystä lehden sivuille, voimme lukea uutisen hakutoiminnon avulla.

TILANNE 1938 JA NYT

Sukuseuramme sukututkimus on edennyt harppauksina tuon vuoden 1938 uutisen jälkeen. Siinä mainitut sukuhaarat on jo pääosin tutkittu ja niiden yhteydet selvitetty. Laajasti toteutettu DNA-tutkimus on vienyt syvälle sukuhaarojen yhteneväisyyksiin ja eriävyyksiin. On selvinnyt,

että osa Väänäsistä ei ole suvullisesti samoja Väänäsiä joidenkin muiden Väänästen kanssa. Mutta Väänäsyys itsessään on se yhdistävä tekijä ja sukuun lasketaan myös heidät. DNA-testit ovat tärkeä sukututkimuksen työkalu, mutta ei ainoa. Aivan tavallinen sukututkimus vie yksityiskohtaisempaan tietoon, Y-DNA -tutkimus luo suuret linjat. Tätä tutkimusta jatketaan edelleen. Mielenkiintoista, mitä se tuo tullessaan.

Sukuseuramme sukututkimuksen seurauksena on julkaistu jo useita sukukirjoja. Koko ajan on valmistelussa seuraavia. Hirvimäen sukukirja on seuraavana valmistumassa ja julkaistavaksi se valmistunee ensi vuonna. Haapalahden, Murtolahden ja Räimä-Limalahden sukuhaarojen tutkimus on käynnissä. Seuraavan vuosikokouksen ohessa Siilinjärven Vuorelassa 23.3.2024 on tarkoitus koontua näiden sukuhaarojen edustajien kanssa keskustelemaan asiasta. Jospa näiden sukuhaarojen jäsenillä olisi tuomisia sukututkimuksen ja tulevien sukukirjojen käyttöön.

Sukuseura järjestää sukututkijoille yhteisen tilaisuuden tammikuun 20. päivänä 2024. Asiasta on ilmoitus ja ohjelma toisaalla tässä lehdessä. Jos sukututkimus vähääkään kiinnostaa, kannattaa ilmoittautua tähän tilaisuuteen. Osallistujamäärä on rajoitettu, joten nopeimmat ehtivät. Mitään etukäteisosaamista ei osallistumisvaatimuksena ole. Mukaan saavat tulla kokeneet ja kokemattomat.

Outi Pyymäki

Väänäs-suku pitää sukokokouksen ensi vuonna Kuopiossa.

Sukuarkistossa tietoja 800 Väänäs-suvun jäsenestä.

Suomalaisen talonpoikaissukujen tutkimuksesta. Edustajallamme oli äskettäin tilaisuus tavata Väänäs-suvun sukuarkiston hoitaja, laulumopettaja Jorma Väänänen, joka antautui haastateltavaksi vireillä olevan Väänäs-suvun tutkimuksen johdosta. Hra Väänänen kertoi seuraavaa:

— Väänäs-suvun tutkimusta ovat harjoittaneet tunnetut genealoogit, lehtori E. Granit-Ilmoniemi ja prof. K. Teräsvuori, lisäksi ovat tutkimustyötä suorittaneet myös lääkintöneuvos E. Therman sekä prof. A. J. Brax. Mutta jotta tutkimukset saataisiin suvun jäsenten tietoon ja jotta toisaalta itse tutkimustyö saataisiin järjestelmälliseksi, perustettiin suvun jäsenten keskuuteen sukuseura. Aloitteen tekijänä toimi konsuli Ilmari Väänänen, ja sukuseura perustettiin ja rekistroitiin v. 1937.

— Onko seuraan liittynyt paljon jäseniä?

— Tähän mennessä on liittynyt jo yli 130 suvun jäsentä eri puolilta Suomea. He ovat samalla lähettäneet sukuarkistoon tietoja yht. 800:sta suvun jäsenestä.

— Kuinka kauas olette päässyt tutkimuksissanne?

— Vanhimmat tiedot jotka ovat hal-

lussamme, ovat 1550-luvulta, siis suunnilleen siltä ajalta, jolloin Tavisalmen (nyk. Kuopion) pitäjä perustettiin. Yhtäjaksoiset hallussamme olevat asiakirjatiedot alkavat v:sta 1648, jolloin talonpoika Mikko Väänänen tuli Puiroolahden isännän Knut Niilonpoika Kallisen kotivävyksi. Tästä Mikosta polveutuvat ainakin kaikki n.s. Puiroolahden, Haapalahden, Levälähdin, Pöljän, Kolmisopen ja Murtolahden Väänäset. Sitä vastoin ei toistaiseksi ole kyetty osoittamaan, miten sukupuhun liittyvät esim. Kehvon Pulloniemen, Siilinjärven Hamulan, Nilsin Reittin sekä Varpaisjärven Väänäset.

— Millä tavoin maata viljelevät suvun jäsenet voivat edistää seuran pyrkimyksiä?

— He voivat esim. lähettää sukuarkistoon vanhoja asiakirjoja tai jäljennöksiä niistä — mikäli eivät halua alkuperäisiä luovuttaa — samoin useampia sukupolvia käsittäviä papinkirjoja, taloudellisesti he voivat tukea seura lahjoituksilla ja testamentteilla.

— Vietättekö myös sukujuhlia?

— Kyllä, on ajateltu ensi vuonna panna toimeen suuri sukokokous ja sukujuhla Kuopiossa. Sukukokouksessa tutustuvat sukulaiset toisiinsa, ja siten heissä lujittuu sukhengen ja -kunnian tunto. On paikallaan tähdentää talonpoikaissukujen tutkimuksen merkitystä, sillä tutkimalla sukuamme opimme samalla tuntemaan omaa henkilöisyyttämme ja voimme kukin vaatimattomalta osaltamme edistää yleistä kansallisen kulttuurihistoriamme selvittämistä. Tietoisuus monien meitä edeltäneitten sukupolvien pontuksista muodostuu taas meille kullekin toimintamme kannustimeksi.

Uutinen sukuseuran toiminnasta, Savon Sanomat 6.9.1938.

Hauskan Väänäs-pipon on toteuttanut ja kuvannut Ritva Väänänen (os. Temonen). Hän sovelsi Jaana Väänäsen sukkaohjetta, joka on julkaistu Väänästen sukupuussa 25/2017 ja löytyy helposti myös seuran kotisivuilta. Kiitos myös kuvan välittäjille!



Opiskelijastipendit

Sukuseuran hallitus myönsi stipenditoimikunnan esityksestä vuoden 2023 opiskelijastipendit seuraaville: Milka Keski-Orvola, Kirsi Pääkkönen ja Maiju Pääkkönen. Stipendien yhteissumma on 3750 €.

Sääntömuutokset

Sukukokous hyväksyi voimassa oleviin sääntöihin hallituksen esittämät pienet muutokset.

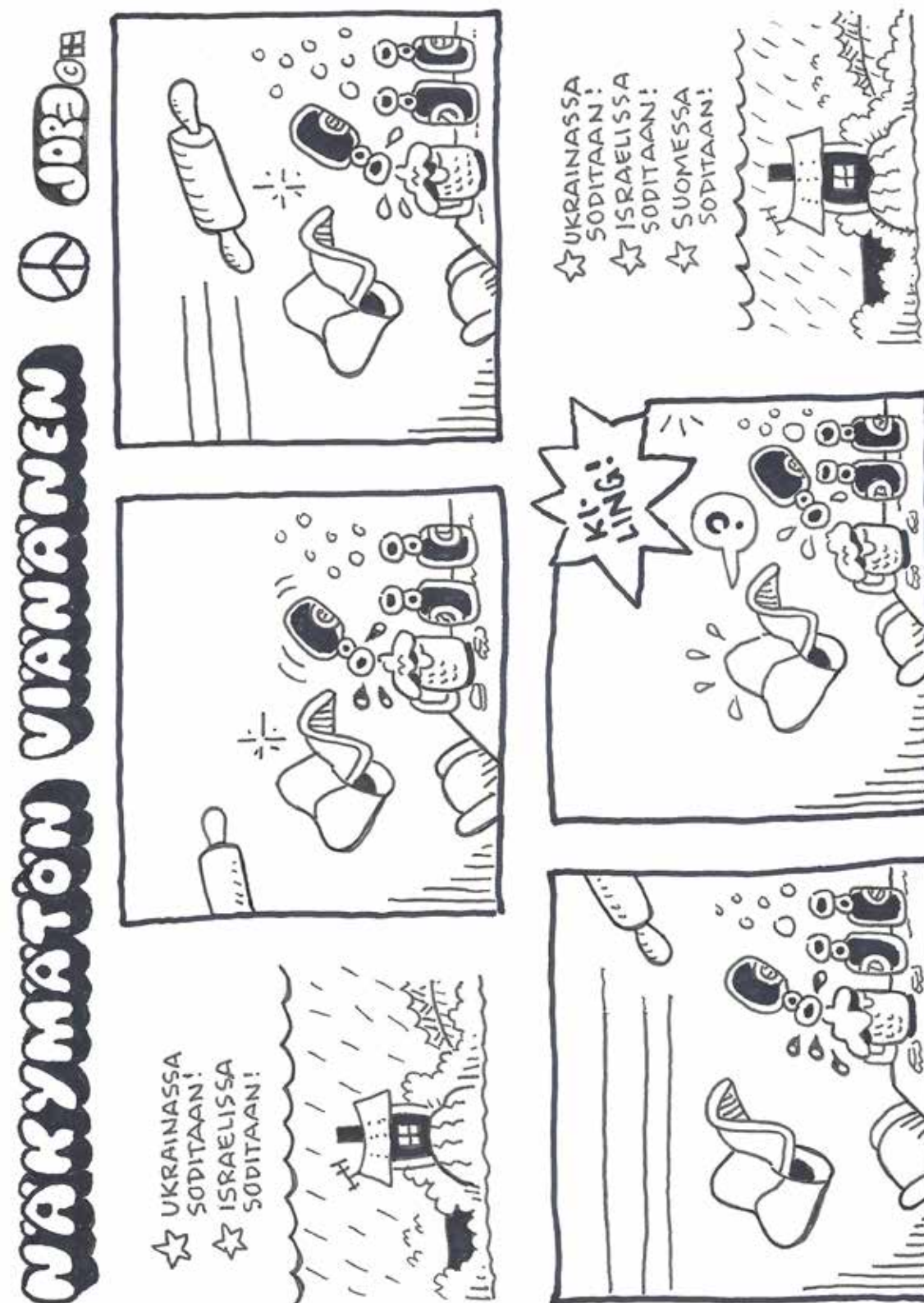
Historialliset esimies ja varaesimies muutettiin puheenjohtajaksi ja varapuheenjohtajaksi.

Kokouksia koskevaan pykälään 4 lisättiin:

Seuran kokoukseen voidaan osallistua hallituksen niin päättäessä myös tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla kokouksen aikana.

Hallituksen kokoonpanoon lisättiin kaksi varajäsentä, jotka valitaan ensimmäisen kerran seuraavassa vuosikokouksessa. Samalla tarkennettiin hallituksen päätösvaltaisuuskohtaa.

Patentti- ja rekisterihallitus hyväksyi säännöt 25.9.2023. Säännöt on luettavissa sukuseuran kotisivuilla, kohdassa "yhteystiedot".



Kutsu Sukuseuran vuosikokoukseen 23.3.2024 Siilinjärvelle

Väänästen Sukuseura ry:n vuosikokous pidetään **lauantaina 23.3.2024 klo 13.00** Siilinjärvellä **Kylpylähotelli Kunnonpaikassa**, osoite Jokiharjuntie 3, 70910 Vuorela.

Ilmoittautuminen ja kahvit sekä sukututkimuksesta ja seuran ajankohtaisista asioista klo 9.30 alkaen. Lounas klo 12.00. Vuosikokous alkaa klo 13.00. Kokouksen jälkeen on kahvit sekä otetaan vastaan tietoja ja valokuvia erityisesti Hirvimäen, Puiroonlahden, Haapalahden, Limalahden, Räimän, Hamulan ja Murtolahden sukuhaaroista.

Vuosikokouksessa käsitellään sukuseuran sääntöjen 6 §:n asiat ja valitaan hallitukseen kaksi varajäsentä. Vuosikokouksen käsiteltäväksi tarkoitetut asiat on jätettävä kirjallisesti puheenjohtajalle tai hallitukselle 8.3.2024 mennessä. Kokouksen yhteydessä on myytävänä sukuseuran rinta- ja korvakoruja, sukuviirejä ja sukukirjoja.

Osallistumisesta vuosikokoukseen pyydetään **ilmoittamaan 1.3.2024 mennessä**

sukuseuran puheenjohtaja Pentti Väänäselle, puh 040 721 7605 tai sähköpostilla: penttijuhani.vaananen@gmail.com.

Kaikki Väänäs-sukuiset ovat tervetulleita päivän tilaisuuksiin.

Majoituksen voi varata: myynti@kunnonpaikka.com tai puh. 010 208 7276 (115 €/1hh ja 140€/2hh) "Väänäset".

Tervetuloa Kunnonpaikkaan
Sukuseuran hallitus

Sukututkimuspäivä 20.1.2024

Sukuseura järjestää sukututkimuspäivän 20.1.2024 klo 9.00-16.00 Krapihovissa Tuusulassa.

FM Ari Kolehmainen kertoo nykyaikaisesta sukututkimuksesta.

Ilmoittautumiset puheenjohtajalle.

Sukuseuran hallitus tiedottaa

Sukuseura tukee Väänäs-sukuisia opiskelijoita stipendein. Vuoden lopussa jaettavien stipendien säännöt ja hakuohjeet löytyvät sukuseuran kotisivuilta. Stipendien hakuaika päättyy lokakuun lopussa. Lisäohjeita ilmoitetaan keväällä jäsenkirjeessä ja seuran www-sivuilla.

Ilmoita sähköpostiosoitteesi sukuseuralle, jolloin jäsenkirje ja jäsenmaksu lähetetään sähköpostilla. Näin sukuseura säästää rahaa ja aikaa. Jäsenkirjeestä tietokoneesi saattaa herjata, että viesti ei välttämättä tule Väänästen Sukuseuralta. Se on aiheeton varoitus. Muista ilmoittaa myös osoitteen muutoksista, muuten Sukupuulehti ei tule!

Ajankohtaisia asioita valokuvien kera löydät sukuseuran kotisivuilta:

www.vaanastensukuseura.fi.

Sukuseuraan voi liittyä kotisivujen kautta tai ilmoittamalla yhteystiedot sihteerille.

Sukuseurojen Keskusliitosta voi tilata keskusliiton julkaisemaa Sukuviesti-lehteä. Sen voi tilata myös digi-lehtenä. Sukuseurojen Keskusliitto 094369 9450 ja sähköpostiosoite toimisto@suvut.fi.

Vanhat Väänästen sukupuu –julkaisut ovat luettavissa seuran kotisivuilla ja niitä sekä sukuseuran historiikkia voi tilata puheenjohtajalta.